

TÜRKİYE'NİN YÜKSEKÖĞRETİM POLİTİKALARININ YUMUŞAK GÜÇ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ¹

Bilgen Sönmez¹; Erkan Arslan^{2*}

¹Türkiye, bilgen.tunaeren2@gmail.com, **ORCID:** 0009-0009-9019-8527

^{2*}Sorumlu Yazar, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, erkana@cumhuriyet.edu.tr, **ORCID:** 0000-0002-8273-9460

Özet. Bu makale, uluslararası öğrencilerin kamu diplomasisi bağlamında bir yumuşak güç unsuru olarak rolüne odaklanmaktadır. Bu çerçevede, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde (SCÜ) öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye yönelik algıları, deneyimleri ve iki ülke ilişkilerine katkı sağlama potansiyelleri analiz edilerek, kamu diplomasisine olası katkı alanları ortaya konulmaktadır. Çalışma, politika yapımcılar, üniversite yönetimleri, akademik personel, yerel yönetimler ve ilgili tüm paydaşlar için farkındalık oluşturmayı hedeflemekte; ayrıca uluslararası öğrenci hareketliliğinin sürdürülebilirliğine yönelik yapısal sorunlara çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji tercih edilmiştir. Bu kapsamda araştırma sorusu ve hedeflerine ulaşmak için çalışmada birincil veri toplama yöntemi olarak derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlar SCÜ'ye bağlı birimlerde eğitim alan 40 uluslararası öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulguları, uluslararası öğrencilerin Türkiye tercihinin bilinçli bir karara dayandığını göstermektedir. Katılımcıların, Türkiye'nin eğitim kurumları ile çeşitli kamu hizmetlerine yönelik genel olarak olumlu bir algı ve memnuniyet düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Türkiye'de eğitim alan bu bireylerin gelecekte ülkelerinde kamu veya özel sektörde görev aldıklarında, Türkiye'ye dair sahip oldukları bilgi, deneyim ve dil yeterlilikleri sayesinde iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sunma ve uzun vadeli iş birliği ağları oluşturma potansiyeline sahip oldukları görülmektedir. Kamu diplomasisi ve yumuşak güç pratiklerine ilişkin literatür çok yönlü ve oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir. Ancak bu çalışma bulgularından hareketle, uluslararası öğrencilik ve yumuşak güç ilişkisini ele almak suretiyle hem literatüre bir katkı yapmayı, hem de karar alıcılara bir koridor açmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Eğitim Diplomasisi, Yükseköğretimde Uluslararasılaşma, Uluslararası Öğrenciler, Türkiye.

JEL Kodu: F-55, I-23

AN EXAMINATION OF TÜRKİYE'S HIGHER EDUCATION POLICIES IN THE CONTEXT OF SOFT POWER

Abstract: This study examines the role of international students as an instrument of soft power within the framework of public diplomacy. In this regard, the study analyzes the perceptions, experiences, and potential contributions of international students enrolled at Sivas Cumhuriyet University to bilateral relations, thereby identifying their prospective contributions to public diplomacy. Furthermore, the study aims to raise awareness among policymakers, university administrators, academic staff, local authorities, and other relevant stakeholders, while also offering recommendations to address structural challenges to ensure the sustainability of international student mobility. The study employs a qualitative research design based on the phenomenological approach. In line with the research objectives, in-depth interviews were conducted as the primary data collection method. The sample consisted of 40 international students enrolled in various academic units at Sivas Cumhuriyet University.

The findings reveal that international students' decision to study in Türkiye is the outcome of a conscious and deliberate choice. Participants generally expressed positive perceptions of the quality of higher education institutions and public services in Türkiye. Moreover, the findings indicate that students who complete their

¹ Bu makale, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Göç Çalışmaları ABD'de birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü "Kamu Diplomasisi Alanı Olarak Eğitim Göçleri: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezine dayanmaktadır.

education in Türkiye are likely to contribute to the development of bilateral relations in the future, particularly when they assume positions in the public or private sectors in their home countries. Their familiarity with Türkiye, linguistic competence, and accumulated experiences are expected to facilitate the formation of long-term cooperative networks. The literature on public diplomacy and soft power practices is multifaceted and extensive. However, this study aims to contribute to the literature by addressing the relationship between international student mobility and soft power, while also opening a pathway for decision-makers.

Keywords: Soft Power, Education Diplomacy, Higher Education, Internationalization in Higher Education, International Students, Türkiye.

JEL Code: F-55, I-23

Licence: This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

Giriş

Günümüzde kamu diplomasisinin kapsamı, aktörleri ve kullanılan yöntem ve araçları önemli ölçüde dönüşüm geçirmektedir. Devletler, bu dönüşüme uyum sağlayabildikleri ölçüde uluslararası sistemde avantaj elde edebileceklerdir. Askerî kapasite ve ekonomik yaptırımlar gibi sert güç araçlarının yanı sıra, coğrafi büyüklükten kaynaklanan jeopolitik kapasite de devletlerin dış politika etkinliğini şekillendirmeye devam etmektedir. Ancak son dönemde sert gücün belirleyici etkisi görece azalmış; bununla birlikte kamu diplomasisi ve yumuşak güç unsurları, uluslararası rekabetin önemli bileşenleri hâline gelmiştir. Bu bağlamda, geleneksel kamu diplomasisi araçlarının tek başına yeterli olmadığı görülmekte; kamu diplomasisinin modern formu olarak yumuşak güç pratikleri giderek daha fazla öne çıkmaktadır. Kültür, sanat, bilim, spor, medya, üniversite eğitimi ve uluslararası öğrenci hareketliliği gibi alanlar yumuşak güç araçları haline gelmektedir. Bu sayılan alanlar ise daha çok aktörün kamu diplomasisi alanına dâhil olması demektir. Yabancı toplumları etkileme, kültür ihraç etme, ortak bir algı ve olumlu bir imaj oluşturma, saygı ve itibar kazanma çabaları yumuşak güç stratejisinin önceliğini oluşturmaktadır. Burada başta üniversiteler olmak üzere uluslararası nitelikte eğitim veren kurumlara önemli görevler düşmekte, uluslararası öğrenciler üzerinden bir yumuşak güç devşirme imkânı ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda, uluslararası öğrenci çekmek ve ülkede tutmak, yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasını teşvik etmek, kısa vadede ülkelere belirli maliyetler yüklese de uzun vade de söz konusu ülkelerin uluslararası sistemdeki konumunu ve etki kapasitesini güçlendiren önemli stratejik kazanımlar sağlaması muhtemeldir. Bu maksatla çalışma Türkiye'yi daha nitelikli bir eğitim almak amacıyla tercih eden ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen alan araştırmasından elde edilen veriler ile aşağıdaki sorulara cevap aramaktadır.

Türkiye'de eğitim alan uluslararası öğrenciler, ülkelerine döndüklerinde Türkiye'ye ilişkin olumlu bir deneyim algısına sahip midir?

Uluslararası öğrenciler, eğitim gördükleri ülkeye yönelik duygusal bağ geliştirmekte ve bu bağlar ülkelerine döndükten sonra da devam etmekte midir?

Uluslararası öğrenciler, çalışma hayatına başladıktan sonra, eğitim aldıkları ülkeye ilişkin bilgi ve dil yeterliliklerinin etkisiyle ülkelerarası ilişkilerin gelişimine katkı sağlama ve uzun vadeli ilişkiler kurma eğilimi göstermekte midir?

Türkiye'nin uluslararası öğrenciler üzerinden yürüttüğü yükseköğretim faaliyetleri Türkiye'nin bölgesel ve küresel ölçekte yumuşak gücüne nasıl bir katkıda bulunmaktadır?

Yürütülen politikalarda nerede ve nasıl eksiklikler bulunmaktadır?

Bu çalışma, bulgular ve tüm bu sorulara alınan cevaplardan hareketle, başta politika yapıcılara ve uygulayıcılara yeni bakış açıları sunmayı, Türkiye'nin uluslararası eğitim piyasasındaki cazibesini ve payını artırmak için mevcut yapısal sorunlarının neler olduğunu ortaya koymayı ve çeşitli aktörlere yönelik öneriler geliştirerek sorunların çözümüne katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Üzerine Kavramsal Çerçevlendirme

İnsanlık, çağlar boyunca düşmanlarını mağlup etmek amacıyla çeşitli savaş teknikleri ve taktikleri geliştirmiştir. Egemenlik kurmak istenilen coğrafyalar üzerinde yürütülen mücadelelerde kullanılan bu taktiklerin tarih sahnesinde pek çok örneği bulunmaktadır. Zaman içerisinde siyasi birlik veya topluluklar arasında yaşanan mücadeleler, yöntem ve teknik bakımdan diplomatik gayretler ile hâl değiştirmiş; ambargo, abluka, boykot, propaganda, psikolojik harp faaliyetleri şeklinde uygulanmıştır (Karadağ, 2022). Zamanla devletlerarası ilişkilerde diplomasi gelişmiş ve ülkeler arası iletişimin resmî dili hâline gelmiştir. 20. yüzyılın sonlarına gelindiğinde uluslararası ilişkilerde geleneksel diplomatik yöntemlere alternatif yaklaşımlar eklenmiş ve yeni diplomasi biçimleri ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, devletlerin imajı ve itibarı gibi unsurlar üzerinden yürütülen iletişim ve etkileşim faaliyetleri, kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilen yeni bir alanın gelişmesine katkı sağlamıştır. Kamu diplomasisi, bir ülke hükümetinin başka bir ulusun halkını ve politikaya etkisi olan tüm kurum ve kuruluşlarını, kendine yarar oluşturması amacıyla etkileme çabasıdır (Doğan & Çatal, 2018).

Kamu diplomasisi kavramındaki “kamu” terimi devleti değil “halkı” ifade eder (Yılmaz, 2012). Kamu diplomasisindeki “diplomasi” kavramı ise sözlük anlamı ile Fransızca kökenli bir kelime olup, uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü olarak açıklanmaktadır. Yine diplomasi, uluslararası ilişkilerin düzenlenmesi, ülkelerin temsil edilmesi ve görüşmelerde ustalıkla hareket edilmesi gibi alanları kapsamaktadır (Türk Dil Kurumu). Literatürde diplomasi uluslararası bir aktörün (bu aktör bir devlet, çok uluslu bir şirket, sivil toplum örgütü, uluslararası örgüt, terör örgütü/vatansız paramiliter örgüt ya da dünya sahnesindeki başka bir oyuncu olabilir) uluslararası ilişkileri yönetmek için devreye soktuğu savaş dışı mekanizmalar olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda kamu diplomasisi tarihsel olarak bir devlet ile başka bir devletin halkı arasında temas kurularak uluslararası ortamı yönetme girişimi olarak açıklanmaktadır (Cull, 2009). Kamu diplomasisi kavram olarak yeni olsa da faaliyet olarak çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Bu bağlamda kamu diplomasisi faaliyeti dış politika tarihinde yeni bir pratik olmaktan çok her dönem bir dış politika unsuru olarak önemli işlevler görmüştür. Ancak son dönemde devlet hayatında kamuoyunun artan rolü ve iletişim mekanizmalarının yaygınlık kazanmasıyla birlikte kamu diplomasisi daha belirgin hale gelmiştir (Cull, 2010).

Bu çerçevede uluslararası boyuta sahip, bir dış politika tekniği olarak kamu diplomasisi; ilişki halinde olunan devletlerin karar alıcı aktörlerini etkilemek ve tercihlerini istenen yönde biçimlendirme çabasıdır (Koçer, 2019). Geleneksel olarak muhatap devletler üzerinde etkide bulunmak, kararlar ve tercihlerini istenen yönde değiştirmek büyük bir devlet gücüne sahip olmakla eş değerdir. Kastedilen güç ise başkalarını kontrol etme ve yapmayacakları şeyleri yapmaya zorlama yeteneği anlamına gelmektedir. Başkalarını kontrol etme yeteneği genellikle belirli kaynaklara sahip olmakla ilişkilendirildiğinden, politikacılar ve diplomatlar genellikle gücü; nüfus, toprak, doğal kaynaklar, ekonomik büyüklük, askeri kapasite ve siyasi istikrara sahip olmak olarak tanımlarlar. Örneğin, 18. yüzyıl Avrupa'sının tarım ekonomilerinde nüfus, vergiler ve asker sayısı bir güç kaynağıydı. Ancak bugün, gücün tanımı ve unsurları değişmiş;

teknoloji, eğitim ve ekonomik gelişmişlik gibi faktörler uluslararası güçte daha önemli hale gelmiştir (Nye, 1990). Ülkelerin sahip olduğu gücün değişen unsurları uluslararası ilişkilerde paradigma değişikliğine işaret ederken sert güç yerine yumuşak güç unsurları öne çıkmaktadır.

Zorlama yeteneği olan sert güç, bir ülkenin askeri ve ekonomik gücünden kaynaklanır. Yumuşak güç ise bir ülkenin kültürünün, siyasi ideallerinin ve politikalarının çekiciliğinden kaynaklanır. Bu çerçevede sert güç askeri ve ekonomik araçları bir tehdit (sopa) olarak kullanırken, yumuşak güç ise tehdit unsuru yerine teşvik (havuç) ve başkalarını etkileme yöntemlerini kullanır. Yumuşak güç, muhatap devletin kararlarını kendi tercihleri yönünde etkileme, alınması istenen kararların meşru görülmesini sağlama çabasıdır ve ikna sürecinde zorlayıcı bir güce başvurulmamaktadır (Nye, 2004a).

Sert veya yumuşak güç, her ikisi de başkalarının davranışlarını etkileyerek ülkelerin belirlenen hedefe ulaşma yeteneğinin bir aracıdır. Bu yönüyle sert ve yumuşak güç ülkelerin amacına ulaşma yeteneğinin bir yönü olduğu için ilişkilidir. Aralarındaki ayrım kullanılan kaynakların ve davranışların farklılığından kaynaklıdır (Nye, 2004b). Ancak yumuşak güç - sert güç denklemine yumuşak güç tercihi dönemsel olarak öne çıkmaktadır. Bunda sert gücün uluslararası ilişkilerde her zaman istenen sonuçları üretememiş olması etkilidir. Öyle ki; rakip devletler ile ilişkilerini sert güç üzerinden sürdüren ülkeler, arzulananın aksine etki yarattığını, hatta kendi kendini yok ettiğini göstermiştir. Devletler dış politika hedeflerine çoğunlukla askeri güç veya zor kullanarak ulaşırken, ihtiyaçlarını ise daha az düşmanlık ve dirençle temin etmelerini sağlayan başka türden çözümler geliştirmişlerdir. Yeniçağda ülkeler sahip oldukları yumuşak güç sayesinde sadece ihtiyaçların temini değil aynı zamanda dış politika hedeflerine ulaşmada da şiddete ve çatışmaya başvurmadan olumlu sonuçlar elde etme imkânı bulmaktadır. Bu bağlamda yumuşak güç belirli niteliklere sahip ülkelerin, muhatap ülkeler üzerinde bıraktığı itibar, saygı ve hürmetten beslenmektedir (Gallarotti, 2022).

Yumuşak güce sahip ülkeler bu güce kültürel çekicilik, siyasi ve ekonomik yapı, diğer uluslar üzerinde olumlu etki bırakabilecek türden politikalar sayesinde erişmektedirler (Çiçek & Arslan, 2024). Yine yumuşak güç, hükümetler ve resmi yetkililer nezdinde yürütülen geleneksel diplomasi faaliyetleri artık sivil toplum kuruluşları ve diğer devlet dışı aktörlerin de görev aldığı politika hedeflerine ulaşma yolunda çeşitli iletişim kanalları üzerinden mesajlarını yansıtmaya çalıştığı uluslararası ilişkilerde yeni bir iletişim biçimi öne çıkmaktadır. Yabancı halkların sempatisini kazanmak, ülke hakkında olumlu bir imaj yaratma ve bu imajı yönetme anlamında geleneksel diplomasi hedefine ulaşamadığı yerde yumuşak güç yeni avantajlar sunmaktadır (Hocking, 2005). Keza yumuşak güç, sert güç olarak sınıflandırılan askeri ve/veya ekonomik güç muadillerinden kesin biçimde ayrılmakta hedef ülke ve/veya halklar üzerinde olumlu algılar inşa etme niyeti oluşturmaktadır (Jones, 2010).

Uluslararası ilişkilerde siyasi değerlerin uyumu, meşru ve kapsayıcı dış politikada pratikleri, özgürlük, insan hakları ve hukuk devleti anlayışına bağlılık, demokratik standartlar başkalarının gözünde meşru görüldüğünde yumuşak gücümüz de artar. Burada kültüre önemli bir rol düşmektedir. Eğitim, sanat edebiyat ve hatta popüler öğeler kültürün farklı tezahürü olarak bir toplum için anlam yaratan değerler ve uygulamalar bütünüdür. Bir ülkenin kültürü evrensel değerler içerdiğinde, başkalarının paylaştığı değerleri ve çıkarları desteklediğinde istenen sonuçları üretme anlamında yumuşak güç üretme olasılığı artacaktır. Bu bağlamda kültür yumuşak gücün öncelikli kaynağı olarak işlev görecektir (Nye, 2004b).

Ülkeler arasında kültür aktarımı ise kişisel temaslar, ziyaretler ve ticaret aracılığıyla gerçekleşmektedir. Yumuşak güç unsuru olarak kültür aktarımının asıl hedefi halk kadar seçkinler ve politika yapıcılardır. Başka ülke üniversitesinde eğitim gören ve daha sonra ülkelerine dönen öğrenciler bu anlamda önemli bir kültür taşıyıcısı, ülkelerinin yakın

geleceğinde muhtemel seçkinleri ve politika yapıcı kitlesi olarak öne çıkmaktadırlar. Bu bağlamda yükseköğretim seviyesinde eğitim alan yabancıların ülkelerine döndüklerinde zihinlerinde taşıdıkları sadece akademik bilgi değildir. Keza edindikleri akademik birikim yanında eğitim aldıkları ülkede geçirdikleri onca zaman boyunca zihinlerinde birlikte getirdikleri fikirler ve değerler önemli bir yer tutmaktadır (Nye, 2004b). Bu anlamda kültürün ihraç edilebilir yönü de bulunmaktadır. Bu hüküm ise akıllara üniversiteleri getirmektedir.

Yumuşak Güç Unsuru Olarak: Eğitim Diplomasisi

Başkalarının sizin arzu ettiğinizi arzulamasını sağlama ve sürdürülebilir ortak çıkarlara dayalı işbirliği oluşturma isteği, yani algıların içselleştirilmesi ve yumuşak gücün harekete geçirilmesi hali, ancak öznenin buna duyarlı olması durumunda daha etkili olacaktır. Bu bağlamda yumuşak güç uygulamalarının başarısı; özne tarafından güç kaynağı arzularının meşru kabul edilmesi ve söz konusu fikir, değer, inanç ve ideolojileri içselleştirilmesine bağlıdır. Bu durumda yükseköğretim düzeyinde hedef ülke öğrencilerine verilecek her bir eğitim ve kültür aktarımı yakın ve uzak gelecekte ülkeler/toplumlar arasındaki ilişkilere katkıda bulunacaktır. Bu politika üniversiteleri yumuşak gücün üreticisi haline getirebilecektir. Yükseköğretim bir ülkenin bilgi kapasitesine ve ekonomik manada kalkınmasına katkıda bulunarak yerli nüfus için olumlu bir kamu çıktısı iken; her bir yabancı öğrenci için ise ülkenin sosyal ve kültürel sistemini tanıma, topluma karşı meşru bir bakış açısı kazandırma imkânı sağlar. Dahası bu yabancıların kendi ülkelerinin sosyal ve idari sistemlerine girdiklerinde ise bu kez ortak bağları ve işbirliği alanlarını güçlendirebilecek bir potansiyel kaynak haline gelebilecektir (Jones, 2010). 21. yüzyılda artık doğrudan toplumsal hayatın içerisinde yer alan ve onu şekillendiren bir kurumsal yapıya dönüşen akademinin bu denli güçlenmesi, onu kamu diplomasisi ve kültürel diplomasisinin de önemli bir aracı haline getirmiştir.

Bu bağlamda 21. yüzyılda diplomasisi algısı hızlı bir dönüşüme uğrarken, güncel kavramlar ve yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmelerin ürettiği kavram ve uygulamalardan biri de eğitim diplomasisidir. Eğitim diplomasisi, en sade tanımıyla bir ülkenin diğer ülke halklarıyla ile eğitim faaliyetleri aracılığıyla iletişim kurmasıdır. Ülkelerarası, bölgesel ve yerel düzeyde yürütülen eğitim diplomasisi; yumuşak güç unsurlarından biridir. Başlıca aktörleri yurt dışında açılan okullar, burslar, öğrenci değişim programları, üniversitelerin yabancı uyruklu öğrenci seçme sınavları, dil kursları, üniversite kürsüleri ve eğitim müşavirlikleri şeklinde sıralanmaktadır (İletişim Başkanlığı, 2022). Ülke yararına hizmeti amaçlayan eğitim diplomasisi; yabancı ülke vatandaşlarını bilgilendirmek, ikna etmek ve yabancı halkların desteğini kazanmak gibi yol ve yöntemleri kullanmaktadır (Kaplan vd., 2022). Bu bağlamda uluslararası öğrenciler vasıtasıyla ülkeler, olumlu bir imaj oluşturarak, gelecekte kendi ülkelerinde karar verici olabilecek kişileri etkilemeye çalışmaktadır.

Eğitim diplomasisi, ülkeler arasındaki ilişkilerde eğitim alanını stratejik bir araç olarak kullanmaktadır. Yükseköğretim kurumları ve eğitim programları, bu alanda önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararasılaşan yükseköğretim faaliyeti ülkelere; başta eğitim, ekonomi, politika ve kültür olmak üzere birçok alanda önemli katkılar sağlamaktadır. Bu fırsatlardan fayda sağlamak için, ülkeler eğitim alanının ötesini kuşatan bakış açısıyla, hedeflerine uyan bir yaklaşım belirlemektedir. Belirlenecek politik yaklaşım eğitim alanının doğrudan sorumluluğu dışındaki ekonomik ve sosyal politikalar eşliğinde nihai hedeflerin birbirine bağlanmasını gerektirmektedir (Lancrin, 2006). Ayrıca birçok üniversite için devletlerarası irtibata sahip olmak da önemli bir prestij kaynağıdır. Özellikle yükseköğretim alanında çok taraflı iletişim ve etkileşim yöntemiyle kültürlerarası iyi niyetin artmasının amaçlandığı eğitim diplomasisinin uluslararası düzeydeki öncüleri British Council, Fulbright, Alliance Française gibi programlar ve UNESCO'dur (Kaplan vd., 2022).

Eğitim Diplomasisinin Araçsal Kurumu: Üniversiteler

Ülkelerarası yürütülen eğitim faaliyetlerinin en etkili aktörü uluslararası öğrenci hareketliliğidir. Öğrenim gördükleri ülkenin vatandaşlığından farklı bir uyruğa sahip olan öğrenciler için yabancı öğrenciler (Foreign Students) kavramı kullanılırken, öğrenim görme bağlamında ulusal sınırları dışına çıkan bu eğitim faaliyeti için uluslararası öğrencilik (International Student) kavramı kullanılmaktadır (Teichler & Wächter, 2011). Uluslararası öğrencilere verilecek etkili tanıtım ve bilgilendirme uygulamaları ve kaliteli akademik eğitimler sayesinde yakın vadede bir kültür ihracı, orta ve uzak vadede ise bu bireyler sayesinde ülkeler arasında güçlenen bir dış politika bağlantısı gelişebilecektir. Tam bu noktada yükseköğretimin yumuşak güç unsuru olarak gördüğü işlev bir kez daha kendini hissettirebilecektir. Uluslararası öğrenci hareketliliği, devletler tarafından dış politikada önemli bir yumuşak güç aracı olarak görülmektedir. Ülkelerin uluslararası öğrencilere yönelik bakış açısı siyasi, ekonomik, kültürel önceliklerine göre farklılık gösterebilmektedir. İlgili uyandıran iki temel faktör: öğrencilerin ekonomik gelir sağlaması ve kamu diplomasisine yönelik katkı sunmalarıdır (Bolat, 2017). Bu anlamda yükseköğretim faaliyetlerinin bir yumuşak güç unsuru olarak sahada kullanmasında ülkeler açısından yükselen bir tercih olduğu görülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), uluslararası arenada lider ülke konumuna sahip ve kamu diplomasisi alanında dünyanın en geniş imkânlarına sahip ülkesidir. Sahip olduğu politik, ekonomik, kültürel, demografik ve teknolojik güç ile beslediği yumuşak gücü, kamu diplomasisi stratejilerinde ABD'ye ayrıcalıklar tanımaktadır. Amerikan'ın dünya geneline yayılmış kültürünün en önemli dağıtıcıları; Hollywood, ünlü sporcu ve sanatçılar, öğrenci değişim programları, ün yapmış üniversiteleri ve basın kuruluşlarıdır.

Küresel eğitim piyasasında uluslararası öğrencilerin en fazla tercih ettiği ülke olarak ABD, eğitim ihracatı açısından açık ara dünya lideri konumundadır (Jones, 2010). ABD, bu liderlik konumunu uzun yıllardır sürdürmektedir. ABD, yükseköğretim alanında en yüksek sıralamalara sahip çok sayıda üniversiteye ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca ABD'nin eğitim piyasasındaki başarısının arkasında bu alana yaptığı harcamaların ve teknolojik yatırımlarının payı büyüktür. ABD, son yıllarda eğitim pazarındaki payını sürdürme adına teknolojik gelişmeler, değişen demografik özellikler ve değişen öğrenme ihtiyaçları etrafında sürekli bir dönüşüm halindedir. Hızla değişen küresel eğitim pazarında ABD'nin payının 2030'a kadar 3,12 trilyon doları bulan bir hacme ulaşması beklenmektedir (United States Education Market Overview, 2024-2028).

ABD'nin küresel eğitim piyasasındaki cazibesi diğer ülkelere eğitim hizmetleri talep eden ve tüketen öğrenciler açısından büyük ilgi görmektedir. ABD'de eğitim almayı tercih edenler arasında en çok Asya kökenli (%40 oranı) ve Avrupa kıtasından (%30 oranı) öğrenciler öne çıkmaktadır ve toplamda ABD'de eğitim alan uluslararası öğrenci sayısı herhangi bir Avrupa ülkesinin çok üstündedir (Jones, 2010).

Günümüzde her yıl yaklaşık bir milyon uluslararası öğrenci eğitim amacıyla ABD'yi tercih ederken, ABD üniversitelerinden mezun ettiği insan kaynakları üzerinden uluslararası düzeyde etki üretmektedir. Bu çerçevede ABD'de yükseköğretim görmüş ve sonrasında kendi ülkesinde üst düzey yönetime pozisyonlarına gelen liderlerin varlığı, söz konusu etkinin somut bir göstergesidir.

İngiltere, küresel eğitim pazarında oldukça rekabetçi ve hızla gelişen bir sektöre sahiptir. Söz konusu alan, özel kurumlar, devlet okulları ve çevrimiçi öğrenme platformları dâhil olmak üzere çeşitli aktörlerle karakterize edilmektedir. Bu yapı, eğitim pazarının dinamik ve çok bileşenli bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Son yıllarda kaliteli eğitim ve eğitim

programlarına artan taleplere paralel olarak önemli bir büyüme göstermektedir. İngiltere, araştırma ve inovasyona güçlü bir şekilde odaklanarak eğitimde küresel lider olma yolunda ilerlemektedir. Ülke, dünyaca ünlü üniversiteleri ve kurumları içeren köklü bir eğitim sistemine sahiptir. Hükümet ayrıca eğitime erişimi teşvik etmeyi ve ülkedeki eğitim kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan çeşitli politikalar hayata geçirmektedir. Ek olarak İngiltere’de, küresel ölçekte yükseköğrenime artan talep, çevrimiçi öğrenme platformlarının artan popülaritesi ve yenilikçi öğretim yöntemlerinin artan albenisi gibi faktörler tarafından ilerleyen yıllarda büyüme eğilimini sürdürmesi beklenmektedir. Ayrıca, hükümetin eğitime erişimi teşvik etmeyi ve eğitim için fon sağlamayı amaçlayan girişimlerinin sonucu olarak küresel eğitim pazarındaki payının da büyümesi beklenmektedir (United Kingdom Education Market Overview, 2024-2028).

Hâlihazırda İngiltere’nin eğitim sistemi, uluslararası öğrenciler için de oldukça çekici ve başarılıdır. Dünya sıralamasında en iyi üniversitelerden bazıları İngiltere’dedir. Ülkenin sayısız üniversitesi ve eğitim kurumu, öğrencilere geniş alan seçeneği sunmaktadır. İngiltere’nin en eski üniversitelerinden biri olan Oxford, dünya genelinde saygın bir konuma sahiptir. Ardından Cambridge ve Imperial College London gibi üniversiteler dünyada üst sıralarda yer alan yükseköğretim kurumlarıdır. Diğer taraftan başka ülkeler ile etkileşim kurmak ve güven kazanmak için oluşturulmuş, “British Council” İngiltere’deki kamu diplomasisi uygulamaları içinde önemli bir örnektir. 2023 verilerine göre ülkede 718.085 uluslararası öğrenci eğitim almaktadır ve bu rakam İngiltere’ye dünya uluslararası öğrencilik sıralamasında ikinci ülke olma hakkı vermektedir. Önceki yılların verilerine baktığımızda da 2020’de uluslararası öğrenci sayısının 550.877 olarak kayıtlara geçtiği görülmektedir. Bu sayı 2019’a göre 60.000’i geçen bir tercihle yükselişe geçmiştir (UDEP, 2024). Ayrıca İngiltere’nin uluslararası öğrenci sayılarındaki artışın bağlı olduğu çeşitli faktörler arasında; ekonomik büyüme, siyasi ve sosyal değişiklikler, üniversitelerin tanınırlığı ve uluslararası öğrencilere yönelik politikaların değişmesi sıralanabilir (Arpachiev, 2024; British Council, 2023). Geline nokta İngiliz yükseköğretiminin uluslararasılaşma çabaları, İngiltere’yi uluslararası alanda daha rekabetçi hale getirmek için gereken insan kaynaklarını harekete geçirdiği (Jones, 2010) gibi uluslararası arenada da bir yumuşak güç unsuru olarak da İngiliz dış politikasına katkı üretecektir.

Fransa’nın kamu diplomasisi uygulamaları kapsamında geçmiş yıllara dayalı tecrübe sahibi ülke olmasının temelinde “Alliance Française” vardır. Tarihteki ilk kültürel sivil toplum kuruluşu olarak görülen Alliance Française, ülke genelinde 30 merkezi ile 135 yılı aşan süredir hizmet vermekte ve 133 ülkede her yıl yaklaşık 500 bin öğrenciye ev sahipliği yaparak uluslararası bir kültür etkileşiminin parçası olma amacındadır. Alliance Française, dil kursları ile Fransızca’ya ve Fransa’ya dair bir cazibe oluşturmayı, ülkede yer alan bölgelerin karakterini, kültürünü, tarihini ve gastronomisini tanıtmayı hedeflemektedir. Paris’teki Alliance Française, her yıl 120’den fazla farklı ulustan 10 binden fazla öğrenciyi kabul etmektedir. Fransız kültürünü diğer toplumlar ile bütünleştirmek başlıca amacıdır (Alliance Française, 2023).

Fransa, yükseköğretim alanında hem bir model ülke olma hem de bir cazibe merkezi olma gibi çabası bulunmaktadır. 2019/2020 eğitim döneminden 2020/2021 eğitim dönemine kadar Fransa’daki uluslararası öğrenci sayısı %3,35 artmış ve 358.000’den 370.000’e yükselmiştir. Sadece 2017’den 2020’ye kadar Fransa, 324.000 uluslararası öğrenciden 358.000’e çıkmıştır. Bu, %10,4’ten fazla bir artıştır. 2019’dan 2020’ye sadece bir yıl içinde Fransa, uluslararası öğrenci sayısını % 4,3 artırmıştır (Study in France, 2024; CampusFrance, 2024).

Bu doğrultuda ele alınan ülkeler uluslararası alanda görünür olma ve uluslararası ilişkileri desteklemek adına üniversitelerini yabancılara açarak uluslararası ilişkilerinde bir güç alanı kurmaya çalışmaktadırlar. Günümüzde başta yükseköğretim kurumları olmak üzere her türden ulus-aşırı eğitim faaliyeti içinde yer almak bir yumuşak güç unsuru taşımaktadır. Bu bağlamda

bazı ülkeler bu alanda uzun bir yol kat etmişken, Türkiye ise görece daha yeni bir aktör olarak bu süreçte hızlı bir gelişim ve artan bir ivme sergilemektedir.

Türkiye'nin Eğitim Diplomasisi Faaliyetleri

Türkiye, dış politikada barışı savunan, çözüm için diplomasiyi ve iletişimi öne alan bir ülkedir. Diğer taraftan Türkiye, köklü tarihi, kültürü, insani diplomasi faaliyetleri, dizi ve filmleriyle bölgesinde önemli bir yumuşak güç rezervine sahiptir (Çiçek & Turan, 2023). Yine son dönemde Türkiye, uluslararası boyutta yürüttüğü kültürel çalışmalar, yükseköğretimini uluslararası öğrencilere açması ve ülkeler arası projeler, Türk dilinin ve tarihinin tanıtımına yönelik faaliyetler ile yumuşak gücünü artırmaktadır. Yine Türkiye, uluslararası öğrencilerin Türk yükseköğretimini tercih etmelerini teşvik etmek amacıyla burs imkânları sunmanın yanı sıra, belirlenen ülkelerde Türk Kültür Merkezleri ve Türkçe Eğitim Merkezleri açarak bu kapsamda çeşitli faaliyetler yürütmektedir (Öztürk, 2009; Sandıklı, 2015).

Diğer taraftan Türkiye, daha fazla ülkeden öğrenci ve öğretim elemanı kazanmak adına yükseköğretimde uluslararasılaşma dinamiklerini güçlü tutmaya çalışmaktadır. Türkiye'deki üniversitelerin birçoğu farklı ülkelerdeki üniversiteler ile öğrenci değişim programları kapsamında ortak çalışmalar gerçekleştirmektedir (YÖK, 2017). Türkiye 2024 itibariyle 129'u devlet üniversitesi, 75'i vakıf üniversitesi ve 4'i vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere 208 yükseköğretim kurumuna sahiptir. Türk yükseköğretiminde öğrenim görmekte olan uluslararası öğrenci sayısında son yıllarda hızlıca artan bir eğilim görülmektedir. 2000-2001 eğitim döneminde uluslararası öğrenci sayısı 16.656 iken, bu sayı 2014-2015'te yükselerek 72.178'e, 2015-2016'da 87.903'e ulaşmıştır. 2016-2017'de ise bu rakam yaklaşık %23 artarak 108.076'ya ulaşmıştır. 2023-2024 Eğitim-Öğretim dönemlerinde 337119 yabancı uyruklu öğrenci kaydı bulunmaktadır (YÖK, 2026).

Eğitim diplomasisi, eğitim alanındaki sorunların çözümünde farklı kurum ve aktörlerle iş birliğine dayalı yöntem ve mekanizmalara ihtiyaç duymaktadır (Akar, 2023). Türkiye'nin de küresel eğitim piyasasına yeni ve çeşitli aktörle dâhil olduğu görülmektedir. Türkiye'nin eğitim diplomasisi alanında -yükseköğretim kurumları hariç- faaliyette bulunan başlıca aktörleri arasında Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Diploması Akademisi, Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye Bursları, Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü (YYEGM) ve Yükseköğretim Kurumları sayılabilir.

Yumuşak Güç unsuru Olarak Türkiye'nin Yükseköğretim Politikası

Uluslararası öğrenciler, devletler nazarında önemli bir dış politika aracı, kamu diplomasisi açısından da önemli bir rezerv alanıdır. Son yıllarda üniversitelerin farklı ülkelerden öğrencilere kapılarını açmaları büyük bir uluslararası öğrenci hareketliliği yaratırken, bu hamle küresel çapta üniversiteleri çok daha önemli hale getirmiştir. Diğer taraftan haberleşme, ulaşım ve bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin de kolaylaştırıcı etkisi ile uluslararası öğrenci hareketliliği hacim ve hız kazanmıştır.

Türkiye, küresel eğitim piyasasındaki bu gelişmeleri yakından takip etmekte ve son yıllardaki hamleleri ile hızla yol almaktadır. Türkiye'nin 2000 sonrası dönemde attığı adımlar daha görünür olsa da aslında 1980'lerin ortasından itibaren bu konuda düzenlemeler yaptığı görülmektedir. Örneğin, 1983'te yürürlüğe giren Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun ile yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geliş ve öğretim kurumlarına kabul edilme şartları düzenlenmiş olup, ayrıca ilgili kurum, kuruluşların ve yabancı uyruklu öğrencilerin yükümlülükleri ile ilgili esaslar belirtilmiştir (TBMM, 2024).

Günümüzde Türkiye’de eğitim almaya hak kazanan uluslararası öğrenciler Yabancı Uyruklu Öğrenci Seçme Sınavı (YÖS) ile belirlenmektedir (YÖS, 2023). 2001’den 2010’a kadar Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezince (ÖSYM) yapılmakta olan, YÖS aynı yıl içerisinde alınan kararlar ile üniversitelere bırakılmıştır. Böylelikle her üniversite kendisi sınav yaparak ya da diğer üniversitenin yaptığı sınav sonucunu kabul ederek öğrenci almaya başlamıştır (Bayraktaroğlu & Mustafayeva, 2009).

Hâlihazırda Türk üniversitelerinde farklı ülkeden çok sayıda öğrenci gerek vakıf gerekse de devlet üniversitelerinde eğitim alabilmektedirler. Örneğin, yabancı uyruklu öğrencilerin YÖK ve çeşitli üniversiteler tarafından gerçekleştirilen YÖS ile 2022- 2023 eğitim yılında toplam 103.498’i yeni kayıt olmak üzere toplamda 301.694 uluslararası öğrencinin ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında eğitim aldıkları görülmektedir (Arslan & Özbay, 2024). Ancak nicelik yanında eğitim diplomasisi açısından tutarlı ve etkili bir iletişim stratejisi tasarlanmanın başlıca yolu tüm yumuşak güç unsurlarını etkili biçimde kullanabilmekten geçmektedir.

Araştırmanın Metodolojisi, Yöntemi ve Bulguları

Bu çalışma, SCÜ’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin Türkiye imajına ilişkin değerlendirmelerini ortaya koymayı ve Türkiye’deki eğitimlerini tamamladıktan sonra meslek hayatları boyunca uluslararası ilişkiler bağlamında devletler ve toplumlar arası ilişkilere katkı sağlama istekliliklerini ve potansiyel katılım düzeylerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca çalışma, eğitim diplomasisi kapsamında Türkiye’nin ülkeyi tanıtmaya, algı oluşturma ve uluslararası görünürlüğünü artırmaya yönelik yürüttüğü politikaların çıktılarını değerlendirmeyi hedeflemektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, kamu politikası yapımcıları, karar vericiler ve uygulayıcılar için yeni bir perspektif sunulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılığı

- Araştırma, SCÜ’de öğrenim görmekte olan uluslararası öğrenciler ile sınırlıdır.
- Araştırmanın uygulama takvimi, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırma, nitel araştırma yöntemine göre gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma; araştırmaya katılan bireylerin bakış açısıyla, araştırmacının anlam ve anlamaya yönelik çözümlenmelerini öngören ve veri toplama teknikleri görüşme, gözlem ve doküman analizi olan bir araştırma yöntemidir (Yalçın, 2022). Nitel araştırma yöntemi ile yapılan bu çalışmada fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji deseninin amacı, bir algı veya deneyim gibi alışık olduğumuz olguları farklı bakış açısıyla ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Çalışmanın evrenini Türkiye’de öğrenim hakkı kazanan uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. 2023-2024 eğitim-öğretim döneminde SCÜ’de öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından amaçlı örnekleme alınmıştır. Aynı zamanda yargısal örnekleme olarak da bilinen amaçlı örnekleme saha araştırmalarında daha derinlemesine bilgi edinmek amacına yönelik seçilen değerli bir örnekleme türüdür (Neuman, 2019). Araştırmanın veri toplama tekniği olan görüşme; “görüşme formu hazırlanması” ve “görüşmelerin gerçekleştirilmesi” şeklinde iki aşamada yürütülmüştür. Nitel araştırmalarda görüşme tekniği, katılımcı bireylerin bir konu hakkında duygu, görüş, deneyim ve eleştirel tutumlarının anlaşılmasını (Karataş, 2017) ayrıca araştırma sürecinde istenen verilerin elde edilmesine yönelik zaman/emek

gerektiren bir veri toplama tekniğidir (Türnüklü, 2000). Katılımcı öğrencilerle yapılan görüşmeler, veri doygunluğuna ulaşıncaya kadar örnekleme dâhil edilen uygun katılımcılarla sürdürülmüştür. Araştırmanın saha araştırmasının veri toplama tekniği yarı yapılandırılmış görüşme ile derinlemesine bilgi toplanması amaçlanıp, bu doğrultuda toplam 25 soru içeren “Görüşme Formu” oluşturulmuştur.

Çalışmada yer alan katılımcı öğrencilerin yanıtlaması istenen sorular; Türkiye’ye gelmeden Türkiye hakkındaki bilgileri, Türkiye’ye geldikten sonraki deneyimleri, ülkelerine geri döndüklerinde sahip oldukları Türkiye imajı, Türkiye’de karşılaştıkları ve ülkelerinde görmek istedikleri iyi uygulama örnekleri şeklinde görüşme formunda başlıklara ayrılarak tasniflenmiştir.

Görüşme formunda sorular, katılımcı öğrencilerin sadece kişisel düşüncelerini öğrenmek amacıyla hazırlanmış, görüşme öncesinde katılımcı olmalarının gönüllülük esaslı olduğu vurgulanmıştır.

Verilerin Analizi

Görüşmenin bütün ayrıntılarını analiz edebilme yaklaşımıyla katılımcı ifadeleri eksiksiz bir şekilde transkripsiyon işlemine tabi tutularak, nitel içerik analizi yöntemi ile verilerin analizi yapılmıştır. Çoğu nitel veri analizi yöntemleri, analitik hatırlatma ve kodlama yazımını gerektirmektedir. Bu doğrultuda, içerik analizi yöntemi ile veri notları üzerine derinlemesine düşünülmüş, muhakeme yetisine dayalı karşılaştırmalar yapılmıştır. Ayrıca görüşmeler esnasında beden dili veya sözsüz iletişim gibi örneğin jest ve mimikler, omuz silkmeler, hüzünlü bakışlar ve gözyaşı dökme gibi durumlar oluştuğunda görüşme formlarına notlar alınarak analiz sürecinde çözümlenmeye anlam ilave edilmiştir (Neuman, 2019). Verilerin çözümlenmesi aşamasında Maxqda 2020 nitel analiz paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın raporlaştırma aşamasında katılımcı öğrencilere 1’den 40’a kadar demografik bilgileri esas alınarak her biri için ayrı bir kod tanımlanmıştır. Araştırmanın iki farklı uzman tarafından kodlandırılması sağlanmıştır. Çalışmada içsel tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcı uzmanlar arası uyuma bakılmıştır. Uzmanlar arasındaki uyumun yakalanabilmesi için farklılık arz eden bazı alt kodlar birleştirilmiş, bazıları ise veri setinden çıkarılmıştır.

Araştırmada katılımcı olarak yer alan öğrenciler 20 - 28 yaş aralığındadır. Yaş ortalaması 23’tür. Cinsiyet dağılımı %60 erkek %40 kadın oranındadır. Araştırmanın raporlaştırma aşamasında katılımcı öğrencilere görüşme formu A kategorisi başlığı altında sorulan demografik bilgilerine dair yanıtları esas alınarak 1’den 40’a kadar uyruk, Türkiye’de bulunma süresi, cinsiyet ve katılımcı görüşme sıra numarası şeklinde kısaltma yapılarak kod sistemi oluşturulmuştur. Örneğin;

SA3K-6: Suudi Arabistan uyruklu, 3 yıldır Türkiye’de bulunmakta olan, kadın öğrenci, 6. katılımcı sırasında yer almaktadır.

Yine bir diğer katılımcı kodlama sistemi örneğinden bakacak olursak,

KAZ5E-8: Kazakistan uyruklu, 5 yıldır Türkiye’de bulunan, erkek öğrencinin, katılımcı sırası 8 olduğu anlaşılmaktadır.

Örneklemlerle verilen kodlama sistemi ile oluşturulmuş olan saha araştırmasının çalışma gurubunu oluşturan öğrencilerin demografik bilgilerine dair detaylı liste aşağıda yer alan tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma grubuna ait özellikler

Kod sırası	Cinsiyet	Yaş	Ülke	Fakültesi	Türkiye'de bulunma süresi	Aylık geliri/ TL
İRA4E-1	E	28	İran İslam Cumhuriyeti	Veterinerlik Fakültesi	4 yıl	20.000
AFG2E-2	E	20	Afganistan İslam Cumhuriyeti	İİBF ²	2 yıl	9.700
SOM13E-3	E	27	Somali Federal Cumhuriyeti	Sosyal Bilimler Enstitüsü	13 yıl	10.000
İRA4K-4	K ¹	23	İran İslam Cumhuriyeti	Tıp Fakültesi	4 yıl	15.000
GIN8E-5	E	23	Gine Cumhuriyeti	İİBF	8 yıl	3.000
SA3K-6	K	27	S. Arabistan Krallığı	Sağlık Bilimleri Fakültesi	3yıl	5.000
İRA3K-7	K	25	İran İslam Cumhuriyeti	Veterinerlik Fakültesi	3 yıl	5.000
KAZ5E-8	E	23	Kazakistan Cumhuriyeti	Turizm Fakültesi	5 yıl	5.000
TAN2K-9	K	23	Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	2 yıl	2.500
YEM3E-10	E	23	Yemen Arap Cumhuriyeti	Diş Hekimliği Fakültesi	3 yıl	6.000
SUD3E-11	E	20	Sudan Cumhuriyeti	Teknoloji Fakültesi	3 yıl	6.500
KIR3E-12	E	23	Kırgız Cumhuriyeti	İlahiyat Fakültesi	3 yıl	1.750
İRA6K-13	K	24	İran İslam Cumhuriyeti	Eczacılık Fakültesi	6 yıl	20.000
KAZ5E-14	E	22	Kazakistan Cumhuriyeti	Turizm Fakültesi	5 yıl	5.000
GAN5K-15	K	23	Gana Cumhuriyeti	Eczacılık Fakültesi	5 yıl	1.700
AFG5K-16	K	22	Afganistan İslam Cumhuriyeti	Eczacılık Fakültesi	5 yıl	3.500
AFG5E-17	E	26	Afganistan İslam Cumhuriyeti	İletişim Fakültesi	5 yıl	1.650
İRA5K-18	K	24	İran İslam Cumhuriyeti	Eczacılık Fakültesi	5 yıl	7.000
SOM5E-19	E	24	Somali Federal Cumhuriyeti	Mühendislik Fakültesi	5 yıl	6.500
MIS3E-20	E	22	Mısır Arap Cumhuriyeti	Edebiyat Fakültesi	3 yıl	7.000
İRA3E-21	E	22	İran İslam Cumhuriyeti	Veterinerlik Fakültesi	3 yıl	6.000
TAN8K-22	K	22	Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti	Eczacılık Fakültesi	8 yıl	2.500
AFG2E-23	E	22	Afganistan İslam Cumhuriyeti	İİBF	2 yıl	8.000
MIS3E-24	E	23	Mısır Arap Cumhuriyeti	Teknoloji Fakültesi	3 yıl	10.000
İRA7E-25	E	27	İran İslam Cumhuriyeti	Tıp Fakültesi	7 yıl	3.500
SUD2E-26	E	21	Sudan Cumhuriyeti	Teknoloji Fakültesi	2 yıl	8.000
KAZ3K-27	K	20	Kazakistan Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	3 yıl	7.000
MAL7E-28	E	24	Mali Cumhuriyeti	İİBF	7 yıl	4.000
ETİ3E-29	E	23	Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti	Teknoloji Fakültesi	3 yıl	3.250
NİJ7E-30	E	21	Nijer Cumhuriyeti	İİBF	7 yıl	10.000
ÇAD2K-31	K	22	Çad Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	2 yıl	*
NİJ7E-32	E	20	Nijer Cumhuriyeti	İİBF	7 yıl	3.500
ÇAD6K-33	K	20	Çad Cumhuriyeti	İİBF	6 yıl	*
ÇAD3E-34	E	22	Çad Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	3 yıl	3.500
ÇAD3E-35	E	25	Çad Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	3 yıl	4.500
SUR11K-36	K	24	Suriye Arap Cumhuriyeti	Tıp Fakültesi	11 yıl	4.200
AFG9E-37	E	23	Afganistan İslam Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	9 yıl	17.000
FAS4K-38	K	23	Fas Krallığı	Sağlık Bilimleri Fakültesi	4 yıl	5.000
SOM4K-39	K	24	Somali Federal Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	4 yıl	6.500
GAB2K-40	K	23	Gabon Cumhuriyeti	Sağlık Bilimleri Fakültesi	2 yıl	5.000

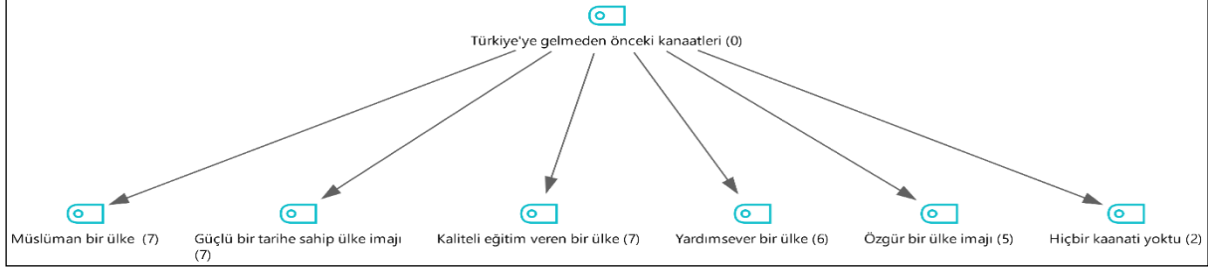
¹K: Kadın, E: Erkek

²İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

*: Yanıtlamadı

Türkiye'ye Yönelik Ön Algılar: Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Öncesi Türkiye İmaji

Bu tema altında katılımcıların Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkındaki bilgi ve kanaatlerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Böylece Türkiye'de geçirilen süre boyunca başlangıçtaki kanaatlerdeki olumlu/olumsuz değişimlerin belirlenmesi mümkün olacaktır.

Şekil 1. Katılımcıların Türkiye'ye gelmeden önceki Türkiye hakkındaki kanaatleri

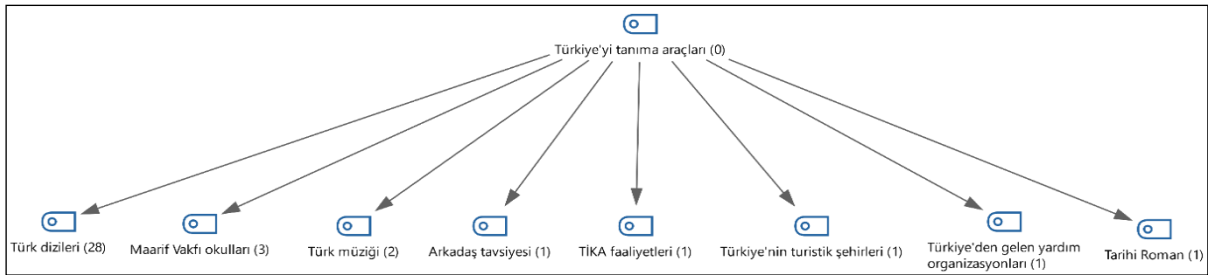
Şekil 1'de katılımcıların genel olarak Türkiye hakkında olumlu izlenimlere sahip oldukları ve Türkiye'de eğitim alma konusunda bilinçli ve istekli oldukları görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin tercihlerinde, Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması, güçlü tarihi geçmişi, yükseköğretim kalitesi, özgür toplum yapısı, uluslararası alanda yürüttüğü insani yardım faaliyetlerinin etkili olduğu görülmektedir. Örneğin kimi katılımcılar bu durumu şu ifadeler ile dile getirmektedir.

"Dil bilmediğim için korkuyordum. Ama öte yandan İslam ülkesi olduğu için mutlu oldum. Böyle olduğundan güven duydum" (ÇAD2K-31).

"Benim ülkeme başka ülkelerden çok turist gelir. Türkler de sık sık geliyorlardı. Turlarla gelenler, televizyon çekimi için gelenler, sosyal medya fenomenleri böylelikle görüyordum Türkleri uzaktan. Yemek yerken özellikle el yıkamaları, ağızlarını silmeleri, yerken konuşmamları dikkatimi çekmişti. Türkler temiz insanlar dedim. Burada okuyan arkadaşlarım da güzel şeyler anlatırlardı sizin iyi misafirperver Müslüman insanlar olduğunuzu filan arkadaşlarımdan duymuştum" (MIS3E-24).

"Bölgesel olarak Orta Doğu'nun bilinen özgür ülkesi. Tamamen bilgilerimin çoğu olumlu" (İRA4E-1).

"Özbek asıllıyım. Türkler ile biz kültürel olarak yakınız. Eğitim sistemi Türkiye'de daha iyi olduğu için tercih ettim. Türklerin özgürlüğü ve Türk yemekleri ilgimi çekiyordu, olumsuz bir kanaatim olmadı" (AFG5K-16).

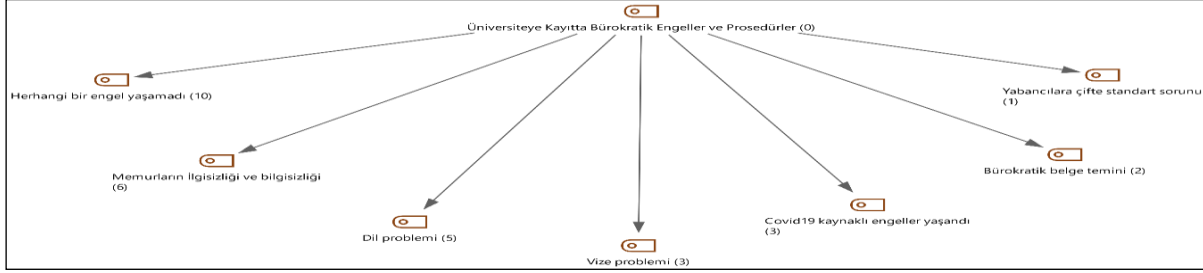
Şekil 2. Katılımcıların Türkiye'yi tanıma araçları

Şekli 2, katılımcıların Türkiye'yi tanıma araçlarına dair görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcılardan 28'i Türkiye'yi Türk dizi ve filmlerinden tanıdıklarını, hatta üniversite eğitimi için Türkiye'yi seçmelerinde Türk dizi ve filmlerinin etkisi olduğunu dile getirmiştir. Türk dizi ve filmleri, uluslararası öğrencilerin eğitim diploması ile Türkiye'ye öğrenci kazandırılmasında önemli role sahip olan araçların başında gelmektedir.

Mülakatlar esnasında Maarif Vakfı Okulları'ndan üniversite için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'ni seçen öğrencilerin Türkçe'ye çok daha hâkim olduğu ve YTB burslarına daha

kolay hak kazandığı dikkat çekmiştir. Uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tanıma araçları arasında Türk müziği, arkadaş tavsiyesi, TİKA’nın ülkelerindeki faaliyetleri, turizm amaçlı tanıtımlar, Türkiye’nin ülkelerinde sergilediği yardım organizasyonları ve okunan tarihi roman ve kitaplar sayılabilir.

“TİKA’nın Afganistan’da açmış olduğu hastane ve kadınlara yönelik mesleki kurslar var. Kurslara ben de katıldım dil sertifikası aldım. Kadınların gelişimine yönelik Türklerin açtığı kurslar beni çok etkiledi ve ilgimi çekmeye başladı. Çocukluğumdan beri Türk dizilerini biliyorum mesela Diriliş Ertuğrul. Türkler ile kültür soy benzerliğimiz çok” (AFG5K-16).

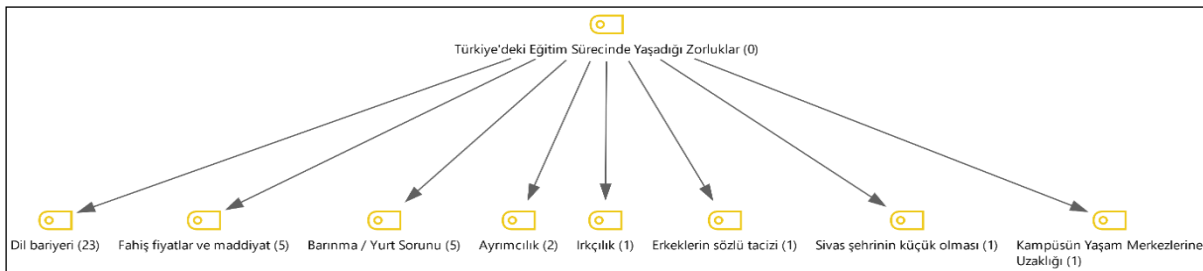

Şekil 3. Üniversiteye kayıta bürokratik engeller ve prosedürler

Şekil 3’te katılımcıların üniversiteye kayıt sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri sunulmaktadır. Katılımcıların 10’u bu süreçte herhangi bir bürokratik engel ile karşılaşmadıklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte, kayıt döneminde dil kaynaklı iletişim güçlüklerinin ortaya çıkması olasıdır; ancak bu tür sorunların kronik nitelik taşımadığı ve eğitim sürecinin başlamasıyla birlikte azalma eğilimi göstermesi beklenir. Temel sorun alanları ise idari personelin ilgisizliği, vize işlemleri ve bürokratik engeller olarak öne çıkmakta olup, çözüm geliştirilmesi gereken başlıca hususlar arasında yer almaktadır.

Türkiye’de Kalış Sürecinde Uluslararası Öğrencilerin Deneyimleri ve Karşılaştıkları Zorluklar

Uluslararası öğrencilerin Türkiye’de buldukları süre boyunca edindikleri deneyim ve ülkemiz hakkındaki tutumlarında yaşanan değişimler ile bu değişime etki eden faktörlerin hangileri olduğunun belirlenmesi amacıyla güden bu tema, aynı zamanda 8 alt tema ile katılımcıların deneyimleri hakkında bilgi toplamayı amaçlamaktadır.

Şekil 4. Katılımcıların Türkiye’deki eğitim sürecinde karşılaşılan zorluklar

Şekil 4, katılımcıların Türkiye’de eğitim sürecinde yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşlerini içermektedir. Eğitim sürecinde yaşadıkları en temel zorluğun dil bariyeri olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 23’tür. Dil sorunu nedeniyle eğitimlerini yarıda bırakıp; ülkelerine geri dönme eğilimi olanlar dahi bulunmaktadır. Uluslararası öğrencilerin eğitim almak için tercih ettikleri ülkenin dilini bilmeleri beklenen ve istenen koşullar arasındadır. Dil beceresinin, dersleri dinleme ve anlama, öğretim elemanları ile iletişim kurma, arkadaş gruplarına dâhil olma konularında yaşanan zorlukları aşmada doğrudan etkili olduğu katılımcı öğrencilerin ifadelerine yansımıştır.

“Dil en büyük sorun. Konuşma ayrı, yazma ayrı, dersler ayrı. Hocaların ders anlatımında kullandığı dil de çok ayrı. Anlamak ve anlatmak nasıl birbirinden farklı ise biz az Türkçe biliyoruz diye her şeyi anladığımızı sanıyorlar. Derslerde bazı hocalara yetişmem çok zor oluyor. Sayısal derslerde formüller var çözmek kolay ama teorik dersler çok yoğun geliyor. Arkadaşlarım yardımcı oluyor, ders notlarını veriyor. Anlamadığım yerleri anlatmaya çalışıyorlar” (MIS3E-24).

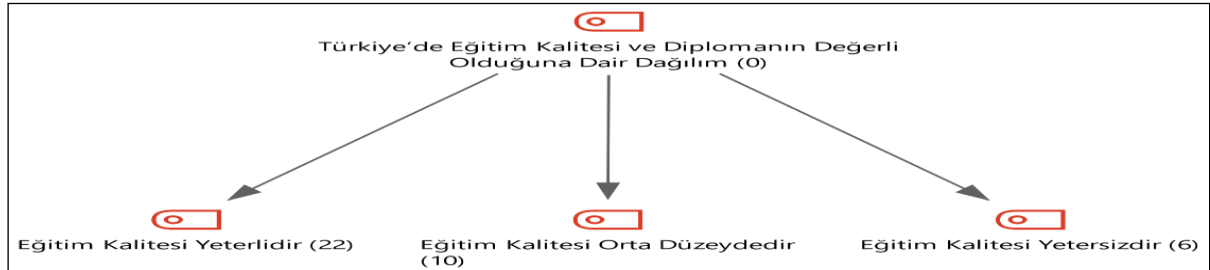
“Eğitimlerini yarıda bırakıp giden arkadaşlarım oldu dil sorunu yüzünden bırakıp gittiler. Benim de ara ara gitme isteğim oluyor sebebi yine dil sorunu. Çünkü derslerde hocalar çok hızlı anlatıyor anlamadığım kelimeler kullanıyor. Konuşma dili ayrı akademik dil ayrı. Derslerde hocalarımız bizim her kelimeyi anlayıp yazabildiğimizi sanıyor. Anlamayana da ısrar etmiyor anlayan arkadaşlar anlamayanlarla İngilizce konuşup anlatıyor. Hoca hiç kızmıyor ısrar etmiyor Türkçe konuşun diye uyarıyor. Böylece pratikte tekrar edilemeyen günlük kelimeler unutuluyor, konuşmadan uzaklaşıyor, Türkçe dilimize yerleşmiyor” (TAN2K-9).

Katılımcılar açısından ekonomik yetersizlikler de emel bir sorundur. Öğrencilerin aylık ortalama 100–300 ABD doları aralığında gelir düzeyine sahip oldukları görülmekte; bu düzeyin Türkiye’deki temel ihtiyaç, barınma ve eğitim giderlerini karşılamada yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin Türkiye’deki deneyimlerini olumsuz etkilemektedir.

Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları bir diğer sorun alanı, maruz kaldıklarını ifade ettikleri ayrımcı ve ırkçı tutumlardır. Bu olumsuz yaklaşımların, öğrencilerin diğer yabancı ve göçmen gruplarla karıştırılması, yabancılara ilişkin suç haberleri, dilencilik ve dini/insani değerlerin istismarına yönelik genellemeler gibi peşin yargılardan beslendiği değerlendirilmektedir.

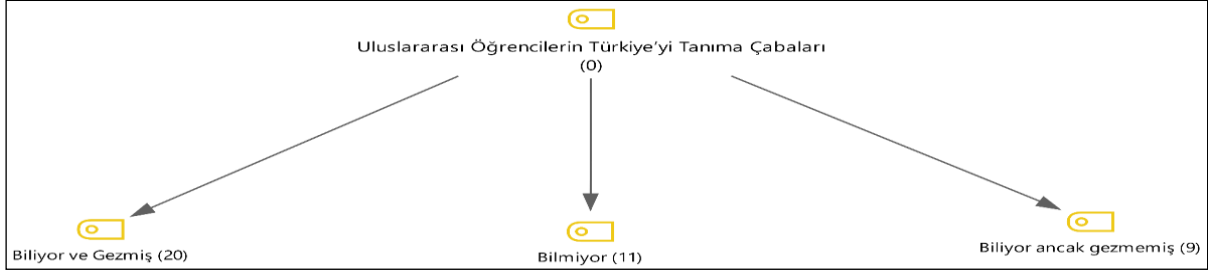
“Bazı öğrenciler yabancı öğrenciyi sevmiyorlar bazen arkadaşlar arasında kötü sözler duyuyoruz bizim ile ilgili konuşuyorlar” (FAS4K-38).

“Önyargılı yaklaşımlar çok oluyor her yerde oluyor. Sınıfta Türk arkadaşlar beni seviyor ama Afganları sevmiyorum yanına oturmam diyenler de var. Bazıları niye geldiniz ülkenizde okuyun diyorlar. İstanbul’da da Ankara’da da ön yargılı yaklaşımların ne olduğunu biliyoruz bu durum Sivas’a has değil. İhtiyarlarımız çok iyi yardım ediyor bizlere. Şehirde bir şey sorabilir miyim diyorum adam beni dilenci zannediyor bakmıyor yüzüme bile gidiyor. Yabancıları sevmiyorlar karıştırıyorlar dilenci ile. Çünkü bunu yapanlar var olduğu için bizi de öyle zannediyorlar” (AFG2E-2).

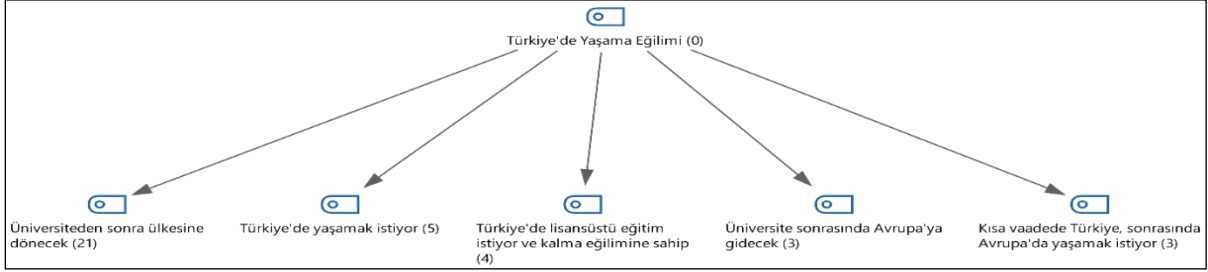
Şekil 5. Türkiye’de eğitim kalitesi ve diplomanın değerli olduğuna dair dağılım

Şekil 5, Türkiye’nin eğitim kalitesi ve diplomasının prestijine dair katılımcıların görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcıların geneli Türkiye’de aldıkları eğitimin yeterli ve diplomasının değerli olduğu kanaatindedirler. Katılımcılar, mezun olduktan sonra rahatlıkla kendi ülkelerinde iş bulma yolunda beklentilerinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Türkiye’deki eğitim kalitesini orta düzeyde olduğunu dile getiren katılımcı sayısı 10 iken eğitim kalitesini yetersiz gören katılımcılar ise 6’dır.

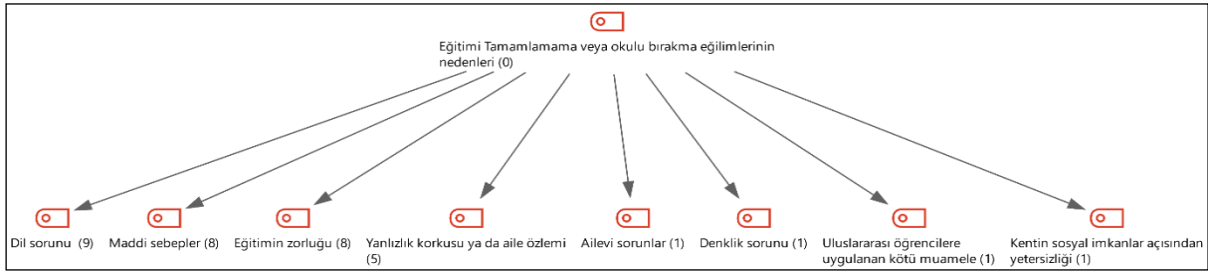
Şekil 6. Uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tanıma çabaları

Bir ülkenin yumuşak gücü unsurları arasında kültürel ve tarihî miras alanları önemli bir yer tutmaktadır. Şekil 6'da, katılımcıların UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Türkiye'deki alanlara ilişkin bilgi düzeyleri incelenmiştir. Bu kapsamda katılımcılara söz konusu miras alanlarına dair bilgi ve ziyaret deneyimleri sorulmuştur. Bulgulara göre, 20 katılımcı bu alanları bilmekte ve ziyaret etmişken, 11 katılımcının herhangi bir bilgisi bulunmamaktadır. Ayrıca, 9 katılımcı bilgi sahibi olmakla birlikte henüz ziyaret etme fırsatı bulamamıştır.

Şekil 7. Katılımcıların gelecekte Türkiye'de yaşama eğilimleri

Şekil 7, çalışma grubunda yer alan katılımcıların Türkiye'de yaşama eğilimlerine dair görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcılar içerisinde genel olarak üniversite eğitimi tamamladıktan sonra ülkelerine dönme eğiliminde olanlarının sayısı 21'dir. Türkiye'de yaşamak isteyen katılımcıların sayısı 5 iken Avrupa'da yaşamak adına Türkiye'yi bir geçiş güzergâhı olarak gören katılımcıların sayısı 3'tür.

Şekil 8. Katılımcıların eğitimlerini yarıda bırakma eğilimleri ve nedenleri

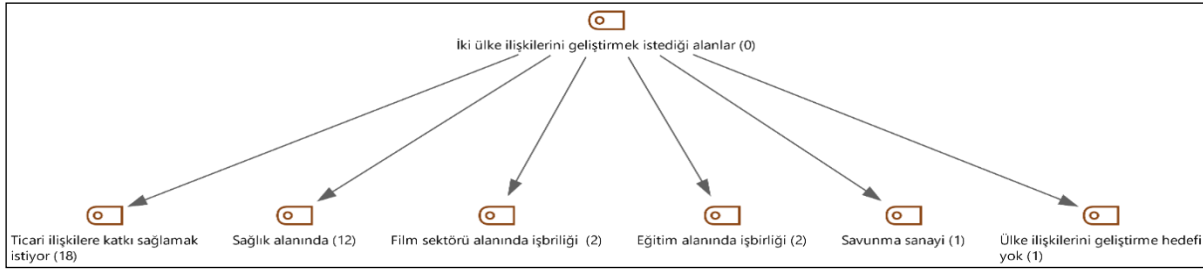
Şekil 8, çalışma grubunda yer alan katılımcıların eğitimlerini yarıda bırakma eğilimlerinin nedenlerine dair görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcılara "Eğitimlerini yarıda bırakıp giden arkadaşlarınız varsa neden bu kararı aldıklarını açıklar mısınız? Sizde de böyle bir niyet oluştu mu?" sorusu yöneltilmiştir. Bu alt temada katılımcıların eğitimlerini tamamlama veya yarıda bırakma eğilimlerinin nedenlerine dair görüşleri alınmıştır. Dil sorunu nedeniyle eğitimlerini yarıda bırakıp; ülkelerine geri dönme eğilimi olanların sayısı 9'dur. Türkçe eğitimi almalarına rağmen derslerde akademik dil ile çatışan dil bilgileri nedeniyle eğitim almanın zorluğunun daha da zahmetli hale geldiğini dile getirmişlerdir. Bölüm derslerini takip etmek noktasında anlama ve anlatma güçlüğü çektiklerini öğretim elemanlarının ders

işleme şekli ve kullandığı akademik dilden dolayı dersleri anlamayı, ayrıca sınavlarda okuduğunu anlama ve cevaplama zaman kaybı yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Görüşmelerde katılımcıların aile özlemi ve yabancılaşma hissine bağlı duygusal yüklerinin jest, mimik ve beden diline yansıdığı; yer yer gözyaşı ile ifade edildiği gözlenmiştir. Eğitim sürecinin zorluğu, ekonomik yetersizlikler, sosyal uyum sorunları ve yerel çevrenin tutumlarıyla birleşen bu durumun, eğitimlerini yarıda bırakıp ülkelerine dönme eğilimini artırdığı değerlendirilmektedir.

Uluslararası Öğrencilerin Ülkelerine Dönüşü: Eğitim Deneyimi Sonrası Türkiye İmajı

Bu tema altında, katılımcıların ülkelerine dönüşü sonrası Türkiye hakkındaki deneyim, bilgi ve kanaatleri 8 alt tema oluşturularak ölçülmesi amaçlanmıştır. Böylece Türkiye’de geçirilen süre boyunca sahip oldukları Türkiye imajına dair kanaatlerinin belirlenmesi mümkün olacaktır. Alt temalar aşağıda şekiller ve takip eden analizler şeklinde sıralanmıştır.

Şekil 9. Katılımcıların iki ülke ilişkilerine bakışı ve geliştirmek istenen işbirliği alanları

Şekil 9, çalışma grubunda yer alan katılımcıların iki ülke ilişkilerini geliştirmek istedikleri alanlara dair fikirlerini yansıtmaktadır. Katılımcılardan neredeyse tamamı ülkelerarası ilişkilere katkı sağlamak istediğini söylemiştir. Bir yumuşak güç unsuru olarak katılımcıların Türkiye deneyimi sayesinde gelecek yıllarda iki ülke ilişkilerine olumlu olarak yansıtılabileceğini ifade edebiliriz. (“ifade edilebilir/değerlendirilebilir” şeklinde yazmak daha uygun olur) Katılımcılar eğitim, sağlık, savunma sanayi, ticaret, sinema alanlarında iki ülke ilişkilerinin gelişmesini ve böylelikle ülkeler arası kazan-kazan formülasyonu ile çeşitli alanlarda işbirliği kurulmasında gönüllü aktörler olabileceklerini ifade etmişlerdir.

“Türkiye-Çad arasında köprü olmak istiyorum. Türkleri ülkemde seviyorlar. Yardım ediyorlar sonuçta. Her yerde iyi insan da var kötü insan da var. Tanımayan insanlar ön yargılı davranıyorlar. Tanısalar fikirleri değişir eminim” (ÇAD6K-33).

“Türkiye’de, Afganistan’ı bilmeyen insanlar var Afganistan’da da Türkleri bilmeyen insanlar var. İki ülke birbirini tanımalı, bilmeli tanıdıkça zaten önyargılar kırılacak. Ben bunu anlatacağım elimden geldiğince Türkiye’yi tecrübemle tanıtacağım” (AFG2E-2).

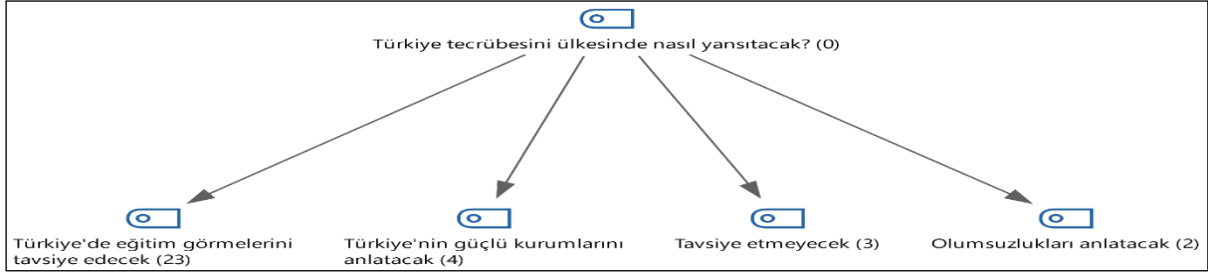
“Türkiye’de eğitim almış biri olarak ülkemle iki ülke arasındaki ilişkileri katkı sağlamak isterim. Eğitim sürem boyunca çok şey öğrendim sevime sevime anlatırım. Kazakistan’da olmayan ama Türkiye’de olanları götürmek isterim. Ülke ilişkilerinin içerisinde yer almak adına Büyükelçilik izin verirse etkin çalışmak isterim” (KAZ5E-8).

“Fizik tedavide kullanılan makineler bizde yok. Türkiye’den almak isterim. Teknolojik ve Sağlık Bilimleri alanında başarılı olduğunuzu derslerde görüyorum. Mesleki anlamda iş, ticaret yapmak isterim tabi ki” (TAN2K-9).

“Okuduğum üniversite ve hastane ile iletişim ilişkisi kurulursa bizdeki hastaneler ile kontak kurmak isterim. Sağlık medikal ticareti gibi. Bizde Fransa sömürgesi hala devam ediyor. Sağlık sektöründe sıkıntılar var. Sağlık personeli yok. Teknisyen, tekniker gibi mesleki eğitim alanlar yok. Eski cihazlar kullanılıyor. Dijital cihazlar yok” (ÇAD3E-35).

“Biz Türkiye’yi BBC’den izliyoruz. Sizi başkasından izleyip dinlememeliyiz. Geçen sene TRT Afrika açıldı. Geç oldu fakat açılması iyi oldu. İletişim konusunda çalışmak isterim doğru kaynak doğru ileti itibar yoludur. Teknoloji, en önemli nimet, ülkeyi tam bağımsız kılacak etken. Teknoloji bilmesem de gücünü biliyorum. Ülkemle iş yapmak istediğim bir alandır teknoloji. Eğitimini alan kişiden öğrenip bir uygulama kurmayı isterim” (GİN8E-5).

“İş yapmayı düşünüyorum. Bizim ülkedeki yayınlanan dizilerde verilen ahlaksızlıklardan benim ülke halkım olumsuz yönden etkileniyorlar. Türk dizilerinde asıl Türk kültürünü doğru anlatacak, TRT ve Anadolu Ajansı aracılığıyla işbirliği yaparak yeni bir televizyon, radyo kanalı veya iletişim teknolojisi yapmak istiyorum” (AFG5E-17).

Şekil 10. Katılımcıların Türkiye tecrübesinin ülkesine yansımaları

Şekil 10, katılımcıların Türkiye deneyimlerini ülkelerine nasıl yansıtacaklarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların 23’ü, Türkiye’de edindikleri deneyimleri aile ve sosyal çevreleriyle olumlu biçimde paylaşmayı ve Türkiye’de eğitim görmeyi tavsiye etmeyi planladıklarını ifade etmiştir. Buna karşılık 4 katılımcı, Türkiye’nin kendi ülkelerine kıyasla daha güçlü kurumsal yapılara sahip olduğu kanaatindedir. Özellikle sağlık hizmetlerinin teknolojik donanımı, bankacılık işlemlerinin dijital ve ATM üzerinden kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi ile kamu hizmetlerine e-Devlet ve e-Nabız gibi sistemler aracılığıyla hızlı erişim sağlanması öne çıkan unsurlar olarak belirtilmiştir. Bu bulgular, Türkiye’nin yönetim bilişimi ve teknolojik altyapı açısından görece daha gelişmiş olduğuna yönelik algıyı yansıtmaktadır.

Şekil 11, katılımcıların gelecekte diplomatik ve siyasi ilişkilere katkı sağlama eğilimlerine ilişkin görüşlerini yansıtmaktadır. Bulgular, katılımcıların büyük çoğunluğunun iki ülke ilişkilerine katkı sunmaya istekli olduğunu göstermektedir. Kamu diplomasisinin önemli bir bileşeni olan eğitim diplomasisi stratejisi çerçevesinde, uluslararası öğrenciler aracılığıyla karşılıklı ilişkilerin gelişimine katkı sağlandığı ve bu durumun ülkelerin dış politikalarını olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

Şekil 11. Katılımcıların gelecekte diplomatik ve siyasi ilişkilere katkı sağlama eğilimi

“Diplomatik, bürokratik veya siyasi bir makama gelirim iki ülke arasında dost canlısı bir tavırda olacağım” (SUD3E-11).

“Türkiye ile daha fazla ilişki kurardım; çünkü siyasetini, kültürünü ve dilini biliyorum. Diğer ülkelere nazaran daha pozitif olurum; bir kriz çıksa savunurum bildiğim için. Türkiye, diğer ülkelere göre daha pozitif; orta yol bulunacak rahatlıkla yürüyecek ilişkiler geliştirilebilecek bir ülke. Yumuşak

güç kullanıyorsunuz; kaynaklarınız oldukça geniş, çıkarlarınız doğrultusunda hareket ediyorsunuz; ama maalesef çift taraflı yürütemiyorsunuz. Afrika, İran ve Irak'a farklı; Avrupa'ya farklı davranıyorsunuz” (İRA4E-1).

“Siyasete girmek zorundayım. Ya yönetirsiniz, ya yönetilirsiniz kural bu. Zamanı geldiğinde duruma göre davranırım. Sanayileşme bizde çok önemli bir eksiklik. Biz çok gerisindeyiz. Bu alanın gelişmesi için Türkiye ile dostluk ilişkileri kurmak isterim” (NİJ7E-32).

Katılımcı öğrencilerin 16'sının gelecekte mesleki kariyer planları nedeniyle iki ülke ilişkilerine katkı sunabilecek pozisyonda bulunamayacak olmalarından dolayı ülkelerarası ilişkilere katkı sağlamak yönünde bir istek duymadıklarını ifade etmişlerdir.

“Hedeflerim arasında diplomasi ve bürokrasi yok; mesleki olarak hedeflerim var, bilim insanı olmak istiyorum” (MIS3E-24).

“Siyaset alanında hiçbir fikrim ve bilgim yok. Gelecek planlarım içinde de sadece mesleğim anlamında yükselmek, başarılı olmak var. Bunun dışında bürokratik bir makam hayalim yok” İRA3E-21).

“Siyaset beni hiç alakadar etmez; amacım ailemin rahatlığını sağlamak, kendi mesleğimi yapmak” (YEM3E-10).

Şekil 12. Katılımcıların Türkiye'nin insani diplomasi konusundaki görüşleri

Şekil 12, katılımcıların Türkiye'nin insani diplomasiye ilişkin yeterliliğine yönelik görüşlerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu Türkiye'nin kurum ve kuruluşlarıyla koordineli biçimde insani yardım faaliyetlerini etkili şekilde yürüttüğünü ve yardımsever bir ülke imajı sergilediğini belirtmiştir. Buna karşılık 2 katılımcı, insani yardımların çıkar temelli yürütüldüğü görüşünü dile getirmiştir. Kamu diplomasisi stratejisinin önemli bir unsuru olan insani yardım faaliyetleri, Türk dış politikasında hem devlet kurumları hem de sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yürütülen önemli bir yumuşak güç aracıdır. Katılımcı ifadeleri, Türkiye'nin insani yardım kuruluşlarının uluslararası görünürlüğüne ve tanınırlığına işaret etmektedir. Özellikle AFAD ve Kızılay en sık anılan kurumlar olmuş; katılımcılar bu kuruluşların faaliyetlerine doğrudan tanık olduklarını ifade etmiştir.

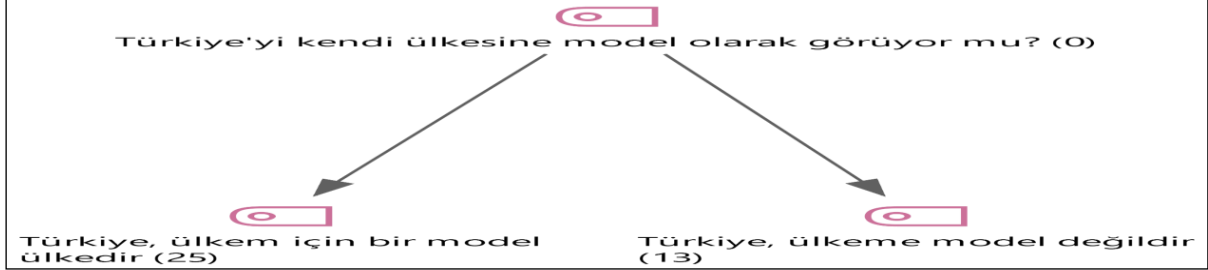
“Binlerce dernek ve kuruluş var biliyorum. AFAD ve Kızılay'ı biliyorum. Dünya genelinde bir ihtiyaç olduğunda ilk yardım Türkiye'den çıkıyor. Özellikle bu iki kurumunuz uluslararası alanda adını duyuruyor” (NİJ7E-30).

“Hasta olanlara ülkemizde 10.000 kişi kadar ameliyat yaptılar Türkler. Gıda ve temizlik yardımı yaptılar. Müslüman devletlere de başka uyruklara da yardım ediyor Türkiye” (ETİ3E-29).

“Türkiye Pakistan'da sel olmuştu, Afganistan'da da deprem olmuştu her konuda yardım etti. Dünyada yardımlarda birincilerden biri. Gelişmiş bir ülke İslam dini konusunda. Suriyelilere ümmetçilik anlayışı ile yaptığının hepsi tarihe geçecek. Tüm dünya devletlerinin tarihi sayfalarında yerini alacak” (AFG2E-23).

Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’de Karşılaştıkları Ve Ülkelerinde De Görmek/Uygulamak İstedikleri “İyi Uygulama Örnekleri”

SCÜ uluslararası öğrencilerinin Türkiye’de karşılaştıkları ve ülkelerinde de görmek ve uygulamak istedikleri uygulama örneklerine ilişkin görüşme soruları beş alt temaya ayrılmıştır. Bu temalar kapsamında, Türkiye’nin ülkelerine kıyasla hangi alanlarda daha gelişmiş ya da geri kaldığı ve model alınabilecek uygulamalara ilişkin değerlendirmeleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Şekil 13. Katılımcıların Türkiye’yi kendi ülkesine model görmeleri

Şekil 13, katılımcıların Türkiye’yi kendi ülkesine model olarak görmelerine dair görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcılardan, “Türkiye ülkem için bir model ülke olmalıdır” ifadelerini kullananların sayısı 25’tir. Ancak Türkiye’yi eğitim, sağlık, ekonomi, demokrasi ve hukuk gibi pek çok alanda bütün kurum ve kuruluşlarıyla kendi ülkelerine bir model olarak görmediklerini de ifade etmişlerdir. Bu görüşlerini Türkiye’nin belirli alanlardaki gelişmişliğini beğendiklerini belirterek kendi ülkeleri ile karşılaştırma yaparak açıklamışlardır.

“Tabi ki görüyorum. Gelişmemiş bir ülke Çad. Türkiye’nin gerisinde. Seçimlerde bir yasallık yok, adaletsizlik çok kuralsızlık çok. Siyaseti bilmiyorlar. Fransa siyasi manada halk üzerinde olmasa da her daim üzerimizde. Demokrasi varmış gibi sanarak yaşıyoruz sadece” (ÇAD6K-33).

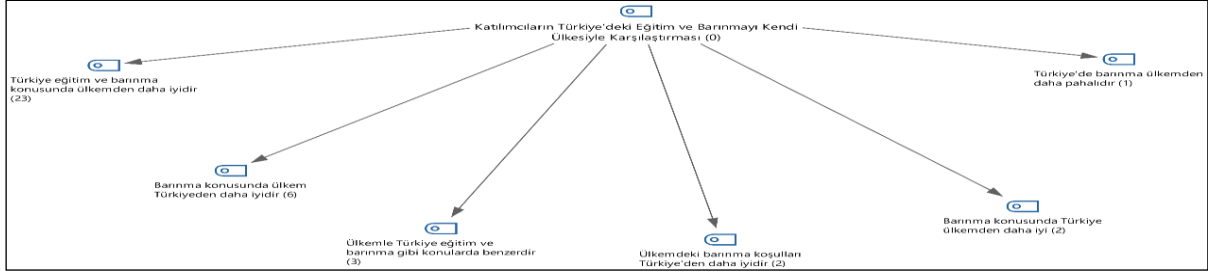
“Tüm alanlarda değil de Eğitim, Diplomasi, Ekonomi örnek alınabilir. Türkiye’de Hukuk konusunda haksızlıklar oluyor. Kadın cinayetleri, hayvana şiddet, kadına şiddet gibi mesela. Demokrasi konusunda kararsız kalıyorum” (NİJ7E-32).

“Bizim ülke, Türkiye’yi örnek almalı; eğitim açısından, ekonomik açıdan örnek alınmalı. Teknolojide giderek başarılı olduğunuzu duydum. İlaç hammaddesi burada hem ucuz hem çeşitli. Yaptığınız araba TOGG’u duydum. Uzaya gönderdiğiniz astronotun deney yapmak için gittiğini okudum. Bunlar ilgimi çekti” (TAN8K-22).

“Turizm olarak örnek bir ülke görüyorum; turizmde alanlarınız çok fazla. Mesela deniz turizmi, kış için kayak turizmi, sağlık turizmi, yazın sahil turizmi gibi pek çok iş kolu ve doğal tabiatınız var” (KAZ5E-14).

“Ülkem ile kıyasladığımda model ülke olarak görüyorum. Eğitim iyi ama daha iyi olabilecek potansiyele sahip. Hukuk örnek alınabilir, bizim hukuk kurallarında eksiklikler çok fazla ama sizde de bazı kurallar saçma, mesela boşanmada kadın nafakasını ve mehirin hepsini alıyor. Bizde limiti var. Erkeğin suçu ne, niye ödesin tonlarca mehir ve nafaka? Başlık parası özellikle sizde de bizde de devam ediyor ne yazık ki. Kadın erkek eşitliğinde mallar da ortak. Fakat nafaka konusunda boşanan erkeğin hakkı çok yeniyor” (İRA6K-13).

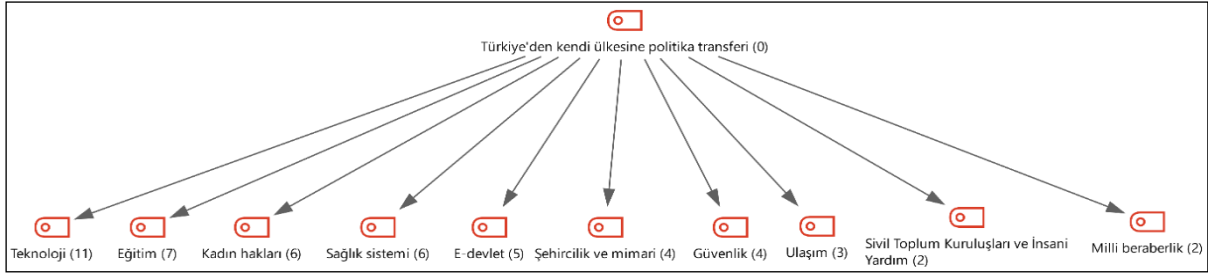
“Dini değerlerde ve dini konularda örnek alınabilir. Diplomasi konusunda biz yeterliyiz. Eğitim konusunda da Türkiye örnek alınabilir; özellikle sağlık ve tıp. Benim ülkemin insanları hastalanınca Türkiye’yi tercih ediyorlar organ nakli için Türkiye’ye geliyorlar” (KIR3E-12).

Şekil 14. Katılımcıların Türkiye'deki eğitim ve barınmayı kendi ülkesiyle karşılaştırması

Şekil 14, çalışma grubunda yer alan katılımcıların Türkiye'deki eğitim ve barınmayı kendi ülkesiyle karşılaştırmalarına dair görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcı öğrencilerin 23'ü Türkiye'deki eğitim ve barınma imkânlarının kendi ülkesine nazaran daha iyi niteliklere sahip olduğu kanaatindedir. Örneğin bazı katılımcılar ifadesinde Türkiye'deki öğrenci yurtlarının sağladığı konforu ülkesinin yaşam şartlarına kıyasla çok üstün görmektedir.

“Burada üniversite öğrencilerinin yurt ve burs imkânları var. Yurtlarda yemek, internet ve ulaşım konusunda devlet yardımları var; bu saydıklarımın hiçbiri benim ülkemde yok. Türk öğrenciler olumsuz şekilde eleştiriyorlar, şükretmiyorlar. Bizim ülkede parası olan okur, maddiyat şart. Öğrenciler kendi şehirlerindeki üniversiteye gidiyor. Devlet yurdu sınırlı olsa da aşırı kalabalık, yurt sistemleri geride kalmış, yenilikler yok. Türkiye'de eğitim çok, kolay okumak çok kolay” (AFG5K-16).

Şekil 15. Katılımcıların Türkiye'den kendi ülkesine politika transferi

Şekil 15, çalışma grubunda yer alan katılımcıların Türkiye'den ülkelerine reform transfer etmek istedikleri alanlar hakkındaki görüşlerini yansıtmaktadır. Katılımcılardan kendi ülkelerine taşımak istedikleri reformların başında Türkiye'nin teknoloji alanında gelişmişliği öne çıkmaktadır. Diğer taraftan eğitim, katılımcılar sırası ile üniversite eğitimi, kadın hakları, sağlık, e-devlet uygulamaları, şehircilik ve mimari, güvenlik, ulaşım ağları/hizmetleri, sivil toplum kuruluşları ve insani yardım ve milli birlik ve dayanışma anlayışı gibi konu ve alanlarında Türkiye deneyimlerini ülkelerinde de görmek ve taşımak istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların algısında Türkiye'nin yumuşak güç unsuru olarak yürüttüğü çabaların uluslararası öğrenciler nezdinde ülke imajının tanınması ve tanıtılmasında önemli rol oynadığı kanaatine ulaşılmaktadır.

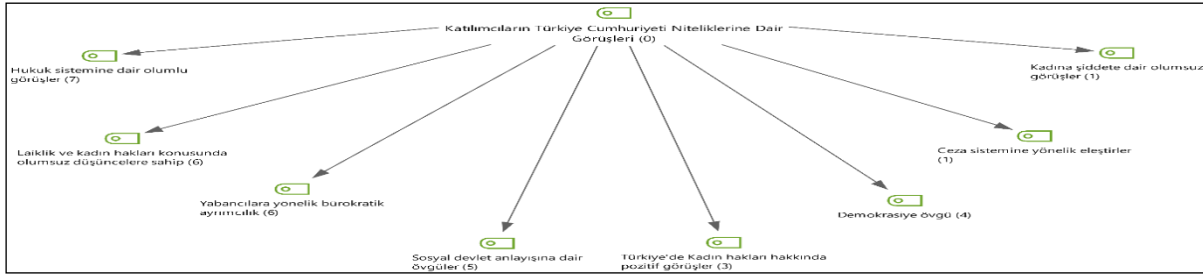
“Teknoloji alanında giderek geliyorsunuz. En çok istediğim, benim ülkem de bir an evvel tam bağımsızlığı elde edip, birçok alanda sayılı ülkeler arasına girmesi. Götürmek istediğim, şu anki haliyle bütün gelişmişlik, bütün sanayileşme sektörleri, makine ve cihazlar. Türkiye'de pek çok alanda iş yapan mesleki eğitim almış profesyonel uzmanların ülkemde gelip eğitimler vermesi ve benim ülkem insanların gelişmesi çok isterim” (SUD2E-26).

“Hızlı tren ulaşım teknolojisi insanlar için çok yararlı bir gelişmişlik örneği. Kadınların özgürce çalışması, her istediği yerde hem de. Ayrıca zincir marketler(in) her yerde şubelerinin olması. İnternet bankacılığını bizde sadece zenginler kullanıyor, mobil bankacılık sistemini tüm halk kullanmalı. Türk yemeklerini özellikle taşımak isterim” (AFG5K-16).

“Trafik kuralları Türkiye’de daha faydalı, araba kullanmak güzel. Eğitimde örnek alınabilir. İran’da da karma eğitim olsun isterim; özel eğitimde kurslar var, karma eğitim veren fakat devlet eğitiminde eksiklikler var. Düzenlenmesi için Türkiye’nin Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılmasını isterim. Eşitlik daha güzel; kız erkek bir arada, aynı şartlarda olsun isterim” (İRA3K-7).

“Savunma sanayi, İHA, tarım sektörü, inşaat sektörü, ayrıca lise ve dengi okullarda eğitim sistemleri, okuma yazma oranının Türkiye’de yüksek olması çok önemli. Mesleki eğitim kurslarınız, dernek ve vakıf kuruluşları, Türkiye’nin bu kuruluşları ile yapılan yardımlar... Götürmek istediğim en yararlı fikrim net; artık kafamda. Balık yemeyi değil balık tutmayı öğrensinler istiyorum benim ülkemdeki insanlar” (MAL7E-28).

Uluslararası öğrencilerin, Türkiye’yi daha gelişmiş ve model bir ülke olarak algıladıkları ve Türkiye hakkında olumlu bir imaja sahip oldukları görülmektedir. Uluslararası öğrenciler nezdinde; eğitim, bilim, teknoloji, kültür, hukuk, demokrasi gibi konularda Türkiye hakkında sahip olunan imajın pekiştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması halinde Türkiye uluslararası ilişkilerinde güçlü bir avantaj sağlayabilir. Bu tür bir imajın sürdürülebilir kılınabilmesi için, Türkiye’nin uluslararası öğrencilere yönelik politikalarını sürekli olarak iyileştirmesi, eğitim kalitesini artırması, kültürel etkileşimi teşvik etmesi ve küresel standartlara uygun demokratik değerleri benimsemesi gereklidir. Ayrıca, Türkiye’nin yumuşak gücünü artırmak için uluslararası öğrenci değişim programları, kültürel etkinlikler ve bilimsel işbirlikleri gibi alanlarda aktif bir strateji benimsenmesi faydalı olabilir.

Şekil 16. Katılımcıların Cumhuriyet’in niteliklerine dair görüşleri

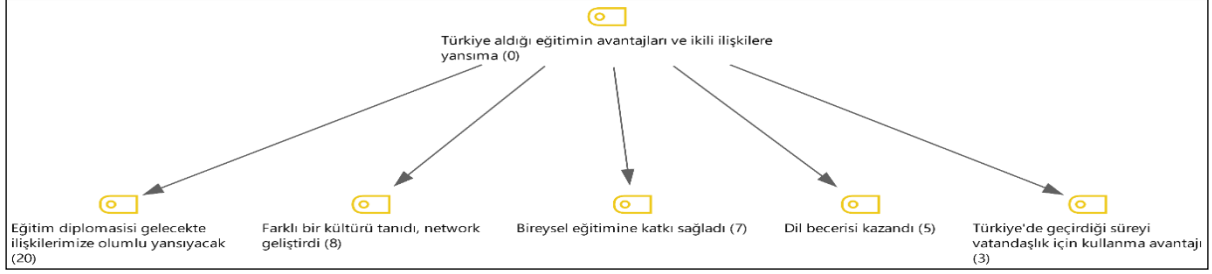
Şekil 16, katılımcıların Türkiye Cumhuriyeti’nin anayasal niteliklerine ilişkin algılarını ve evrensel hukuk ile demokrasi ilkelerine yönelik değerlendirmelerini ortaya koymaktadır. Katılımcılara, Türkiye’de insan haklarına saygılı, laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti anlayışına ilişkin gözlem ve eleştirileri ile kendi ülkeleriyle karşılaştırmalı değerlendirmeleri istenmiştir. Bulgular, katılımcıların Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan demokrasi, laiklik, hukuk devleti ve sosyal devlet ilkeleri ile birlikte eşitlik, adalet ve kadın haklarına ilişkin görüşlerini kapsayacak şekilde analiz edilmiştir. Sonuçlar, Türkiye’nin sosyal devlet anlayışı, hukuk sistemi ve demokratik yapısına yönelik olumlu algıların öne çıktığını ve bunun kamu diplomasisi bağlamında ülkenin imajını güçlendiren bir unsur olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Katılımcıların ayrıca söz konusu nitelikleri kendi ülkeleriyle karşılaştırmalı biçimde ele aldıkları ve genel olarak kıyaslayıcı bir değerlendirme yaptıkları gözlemlenmiştir.

“Türkiye hukuk olarak çok başarılı. Devlet, siyaset ile sömürü yapmıyor. Gelişmekte olan ülke olarak özgürlükler var. Çad’ın tamamen baştan kurulması gerekiyor. Köy gibi yaşıyoruz, ülke gibi değil. İnsan özgürlükleri yok. Öğrenciler eğitim alsa, kendini geliştirse bile devlet arkasında değil. Yani Türkiye’nin çoğu alanını ülkemde görmeyi arzu ederim (ÇAD3E-35).

Türkiye Cumhuriyeti’ne yönelik bir eleştirim, bir itirazım veya gördüğüm bir eksiklik yok. Özgürlük, demokrasi, laiklik, vatana sahip çıkmak, insan haklarına saygı; ülkemde görmeyi arzu ettiğim nitelikler” (AFG5K-16).

“Başkanlık sisteminizi takdir etsem de riskleri de var. Rüşvet, yolsuzluk bile getirebilir. Doğru uygulama tamamen idareciden kaynaklanır. Siz başarılı yürütüyorsunuz. Laiklik deyince bana

ötekileştirme gibi geliyor; dinden bağımsız bir devlet olamaz, ya tüm dinleri reddedeceksiniz ya da laikliği buna göre şekillendireceksiniz. Tüzel kişinin dini olmaz ama gerçek kişinin dini olur; yöneten kişi bir devlet lideri olarak gerçek kişidir, ahlakını dinine göre yürütür, idari işlemlerini ona göre yapar. Hukuk kurallarınız gibi adil bir düzen kurmayı ülkemizde de görmek isterim” (GIN8E-5).

Şekil 17. Katılımcıların Türkiye’de aldığı eğitimin avantajları ve ikili ilişkilere yansımaları

Şekil 17, çalışma grubunda yer alan katılımcıların Türkiye’de aldığı eğitimin avantajları ve ülke ilişkilerine yansımalarına dair görüşlerini yansıtmaktadır. Türkiye’de eğitim almış olmanın gelecekte iki ülke ilişkilerine olumlu yansımalarının olacağını ifade eden katılımcı öğrenci sayısı 20’dir. Türkiye’de geçirdiği eğitim sürecinde eğitim almakla birlikte dil becerisi kazanan öğrenci sayısı 5, ülke kültürünü tanıma ve sosyal ağlar geliştiren öğrenci sayısı 8, Türkiye’de kalmaya devam etmek isteyen öğrenci sayısı 3’tür. Örneğin; bir katılımcı Türkiye deneyimini ve gelecek yıllara dair fikirlerini;

“Güzel bir tecrübe edindim, okul bittiğinde yani 5 yılın sonunda eğitilmiş ve iyi bir tecrübe kazanmış olacağım, yeni şeyler öğrenmiş olacağım. Türkler nasıl, Türk halkı nasıl tanımış olacağım. Camilerde çok güzel karşılanıyoruz, halk bizi çok seviyor, namaz kıldığımız için mutlu oluyorlar, bizlere karşı samimi davranışlar bizi de mutlu ediyor. Eğitim göçü olarak gelen öğrencilere Türkiye’nin maddi ve manevi destekler sunması ülkenin itibarını artırıyor. Dünya genelinde tüm ülkelere eğitim almak amacıyla giden öğrenciler, gittiği ülkenin dilini, kültürünü, eğitimini, yaşam şeklini, giyinme şeklini, yemek alışkanlıklarını tanıyor. Kendi ülkesiyle kıyaslamalar yapabilir. Bir ülkede eğitim almış bir öğrenci, aldığı eğitimin gereği yapacağı mesleğine göre gelecek yıllar içerisinde ticaret yapabilir, tatil için tekrar o ülkeye gidebilir. Gözlemlerini, deneyimlemiş olduğu tecrübelerini, kendi ülke halkına anlatabilir; uzun yıllar sonra ülkesinde devlet lideri olabilir. İki ülkenin diplomatik ilişkiler geliştirmesine sebep olabilir. Ülke çıkarlarına göre kendi ülkesinde eğitim almış başka bir ülke liderine devletler ortak anlaşmalar teklif edebilir” (SUD3E-11) şeklinde ifade etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Küreselleşme süreciyle birlikte uluslararası ilişkilerde sert güç unsurlarından yumuşak güç unsurlarına doğru belirgin bir yönelim ortaya çıkmış; özellikle eğitim diplomasisi, devletlerin uluslararası alandaki cazibe ve ikna kapasitesini artırmada stratejik bir araç hâline gelmiştir. Türkiye’nin uluslararası öğrenci sayısındaki artış ile küresel görünürlüğündeki yükseliş arasında doğrudan bir korelasyon bulunduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda kamu diplomasisi, yalnızca normatif ve kültürel değer aktarımıyla sınırlı olmayan; aynı zamanda ekonomik, kültürel ve siyasal etkileşim alanlarını da kapsayan çok boyutlu bir dış politika enstrümanı olarak Türkiye’nin yumuşak güç kapasitesinin etkin biçimde kullanılmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Kamu diplomasisi sürecinde yükseköğretim kurumları temel paydaşlar arasında yer almakta; üniversiteler uluslararası öğrenciler aracılığıyla yalnızca bilgi üretimi ve yayılımına katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel, sosyal ve değer temelli etkileşim süreçlerinin de taşıyıcısı konumunda bulunmaktadır. Bu çerçevede yükseköğretim kurumları, nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve uluslararası etkileşimin kurumsallaştırılması açısından stratejik bir işlev icra etmektedir. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi örneğinde yapılan çalışmada, Türkiye’yi tercih eden uluslararası öğrencilerin temel

motivasyonlarının gerisinde Türkiye'nin Müslüman kimliği, coğrafi ve kültürel yakınlık, ekonomik eğitim imkânları ve Türk dizileri ile Maarif Vakfı okullarının etkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Türkiye'de yaşadığı temel sorunlar arasında; dil bariyeri, ekonomik zorluklar ve yerel halkın ön yargılı tutumları öne çıkmıştır. Ancak genel olarak Türkiye'nin eğitim kalitesinden memnuniyet duyulmakta ve Türkiye tavsiye edilmektedir. Öğrenciler, ülkelerine döndüklerinde Türkiye hakkında olumlu kanaatlere sahiptir. Türkiye'de geçirdikleri süre boyunca elde ettikleri deneyimler, ülkeler arası ilişkilere olumlu katkı sağlama eğilimlerini artırmıştır. Öğrenciler, ülkelerinde Türkiye'nin gönüllü elçisi rolünü üstlenerek, kamu diplomasisinin uzun vadeli hedeflerine ulaşmasına yardımcı olabilecek potansiyeli taşımaktadır.

Bu çalışma, uluslararası öğrencilerin toplumların farklılıklarla bir arada yaşama kapasitesini değerlendirme açısından önemli bir gösterge alanı sunduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin yükseköğretim alanındaki uluslararası öğrenci hareketliliğini yalnızca niceliksel artış üzerinden değil, aynı zamanda niteliksel etkileşim ve sürdürülebilir ilişkiler bağlamında da ele alması gerektiğine işaret etmektedir. Bu çerçevede, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini güçlendirmeye yönelik bütüncül politikaların geliştirilmesi önem arz etmektedir. Öncelikle, Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarının daha etkin kullanılması, kültürel diplomasi, eğitim diplomasisi ve akademik iş birliği mekanizmalarının bütünlük bir strateji içinde yürütülmesiyle mümkün olabilir. Bu kapsamda, uluslararası öğrencilere yönelik yalnızca akademik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel uyum süreçlerini destekleyen programların geliştirilmesi; üniversite-kent entegrasyonunun güçlendirilmesi ve kamu diplomasisi faaliyetlerinin artırılması önerilmektedir. Buna ek olarak, uluslararası öğrenci sayısının artırılmasına yönelik politikaların yalnızca tanıtım faaliyetleriyle sınırlı kalmaması, burs programlarının çeşitlendirilmesi, hedef ülke stratejilerinin geliştirilmesi ve vize/yerleşim süreçlerinin kolaylaştırılması gibi yapısal düzenlemelerle desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca üniversitelerin uluslararası görünürlüğünü artıracak akademik iş birlikleri ve ortak diploma programlarının yaygınlaştırılması da önemli bir politika aracı olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal uyumun güçlendirilmesi bağlamında, yerel halk ile uluslararası öğrenciler arasında karşılıklı etkileşimi artırmaya yönelik kültürel etkinliklerin, sosyal projelerin ve gönüllülük temelli faaliyetlerin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu tür uygulamalar, kültürel önyargıların azaltılmasına ve toplumsal uyumun güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Dil yeterliliği açısından ise Türkiye'de uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal uyum süreçlerinde kritik rol oynayan TÖMER programlarının hem süresinin hem de niteliğinin artırılması önemlidir. Bu kapsamda, yalnızca dil öğretimine değil, aynı zamanda akademik Türkçe ve kültürel iletişim becerilerine de odaklanan bütüncül bir dil eğitimi yaklaşımı geliştirilmelidir. Bunun yanında, üniversitelerin uluslararası ilişkiler ofislerinde görev yapan personelin yabancı dil yeterliliklerinin ve kültürlerarası iletişim becerilerinin geliştirilmesi, öğrenci memnuniyeti ve kurumsal etkinlik açısından önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda düzenli hizmet içi eğitim programlarının uygulanması önerilmektedir.

Son olarak, Türkiye'de eğitim almış yabancı uyruklu mezunların Türkiye ile bağlarının sürdürülebilir hale getirilmesi amacıyla, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi mezunları için "Türkiye Mezunları Portalı" benzeri dijital platformların oluşturulması önerilmektedir. Bu tür platformlar, mezunlar ile Türkiye arasındaki akademik, ekonomik ve kültürel ilişkilerin devamlılığını sağlayarak uzun vadeli bir ağ diplomasisi mekanizması oluşturabilir. Uluslararası öğrencilerin eğitim aldıkları ülkeyle olan duygusal mensubiyetlerinin ömür boyu sürdüğü varsayımıyla, öğrenim görülen ülkedeki üretim kaynaklarını tanıma, hukuki mevzuatı öğrenme, dili anlama ve konuşabilme ile kültürel alışkanlıklara aşinalık gibi unsurlar, öğrencilerin eğitim

aldıkları ülkeyle olan bağlarını sürdürmelerinin önemli gerekçeleri arasında değerlendirilebilir. Öğrenciler, ülkelerine döndüklerinde ilerleyen yıllarda üst düzey görevlere gelebilmekte ve karar verici aktörler hâline dönüşebilmektedir. Dolayısıyla, bir ülke başka bir ülkenin insan kaynağını yetiştirmekle aslında ikili ülke ilişkilerine katkı sağlayabilecek bireyler yetiştirmiş olmaktadır (YÖK, 2017).

Yazar katkı oranı

Bu çalışmanın tüm süreçleri (tasarım, veri toplama, analiz, yazım ve düzenleme) Bilgen Sönmez ve Erkan Arslan tarafından eşit olarak gerçekleştirilmiştir.

Etik kurul onayı

Hazırlanan çalışma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurulundan etik kurul izni alınmıştır. (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurul Raporu Tarih: 22.02.2024- Sayı: E-99711239-050.01.04/)

Çıkar çatışması beyanı

Hazırlanan çalışmada herhangi bir kişi/kurum ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Makale Süreç Geçmişi

Makale Geliş Tarihi: 10.02.2026

Makale Kabul Tarihi: 22.04.2026

Extended Abstract

In the context of globalization, international relations have increasingly witnessed a transition from traditional hard power instruments toward soft power-based mechanisms. Within this transformation, educational diplomacy has emerged as a key strategic instrument for enhancing states' international attractiveness, legitimacy, and persuasive capacity. Higher education systems, in particular, have become central tools of public diplomacy, enabling states to project influence through knowledge production, cultural exchange, and human capital development. In this framework, the international mobility of students has gained significant importance as both an outcome and a driver of soft power dynamics. Countries hosting large numbers of international students are not only expanding their educational influence but also shaping long-term perceptions, networks, and bilateral relations. In this regard, Türkiye has experienced a notable increase in its international student population in recent years, which is closely associated with its rising visibility in global higher education markets. This development suggests a reciprocal relationship between higher education internationalization and soft power projection. Public diplomacy, in this sense, functions as a multidimensional foreign policy instrument that extends beyond normative and cultural value transmission. It also encompasses economic interaction, political communication, and socio-cultural engagement. Higher education institutions occupy a critical position within this structure, as they serve both as knowledge producers and as platforms for intercultural interaction. Through international students, universities become key actors in facilitating long-term relational ties between countries. Within this conceptual framework, this study focuses on international students' experiences in Türkiye, particularly examining their motivations for choosing Türkiye, their experiences during their stay, and their perceptions after returning to their home countries. The

case of Sivas Cumhuriyet University provides a context-specific example to explore these dynamics in depth.

This study adopts a qualitative research design grounded in an interpretivist approach. The primary aim is to explore international students' perceptions, experiences, and post-return evaluations of Türkiye as a host country for higher education. Data were collected through in-depth semi-structured interviews conducted with international students enrolled at Sivas Cumhuriyet University. The sampling strategy was based on purposive sampling, ensuring that participants represented diverse national, cultural, and academic backgrounds. The interview protocol included open-ended questions focusing on three main dimensions: (1) pre-arrival perceptions of Türkiye, (2) experiences during their studies in Türkiye, and (3) post-return perceptions and long-term relational intentions toward Türkiye. Data were analyzed using thematic analysis. The coding process involved identifying recurring patterns and categorizing them into key themes such as motivational factors, adaptation challenges, satisfaction levels, and long-term engagement intentions. The analysis aimed to capture both convergent and divergent experiences among participants, ensuring a comprehensive understanding of international student mobility in the context of Türkiye's higher education system.

The findings indicate that international students' decisions to choose Türkiye are shaped by a combination of cultural, economic, and institutional factors. Among the most prominent motivations are cultural and religious affinity, geographical proximity, relatively affordable education opportunities, and the influence of Turkish media products such as television series, as well as institutional initiatives like educational outreach programs. Despite these motivating factors, international students encounter several challenges during their stay in Türkiye. The most frequently reported difficulties include language barriers, economic constraints, and occasional negative attitudes or prejudices from segments of the local population. These challenges, however, do not significantly diminish overall satisfaction levels. Indeed, the majority of participants reported a generally positive evaluation of Türkiye's higher education system. Academic quality, institutional accessibility, and social experiences were highlighted as key strengths. Furthermore, students expressed a willingness to recommend Türkiye as a study destination to prospective international students. A significant finding of the study relates to post-return perceptions. International students tend to maintain positive attitudes toward Türkiye even after returning to their home countries. Their lived experiences contribute to the development of favorable country images, which in turn increase their willingness to maintain long-term relational ties. Many participants indicated an interest in continuing academic, cultural, or professional engagement with Türkiye. Moreover, the findings suggest that returning graduates may function as informal ambassadors of Türkiye in their home countries. This role is particularly significant in terms of public diplomacy, as these individuals occupy or are likely to occupy influential positions in public administration, academia, or the private sector in the future. Discussion: The findings of this study contribute to the broader literature on soft power, educational diplomacy, and international student mobility. In line with soft power theory, the results demonstrate that attraction-based influence mechanisms are increasingly shaped by educational experiences and interpersonal networks. In this respect, higher education functions not only as an academic domain but also as a strategic instrument of foreign policy.

The case of Türkiye illustrates that international students are not merely temporary visitors but long-term relational actors who contribute to the country's global image. The persistence of positive perceptions after return reinforces the idea that educational experiences have lasting diplomatic effects. This supports the argument that international students play a critical role in shaping bilateral relations beyond formal diplomatic channels. From a policy

perspective, the study highlights the importance of adopting a holistic international higher education strategy. Türkiye's growing international student population reflects its increasing global visibility; however, sustaining and enhancing this influence requires addressing both structural challenges and integration processes. Language acquisition, socio-cultural adaptation, and institutional support mechanisms emerge as key areas for improvement. Additionally, the findings emphasize the strategic importance of strengthening public diplomacy through higher education institutions. Universities act as primary interfaces between host societies and international students, making them central actors in soft power production. Enhancing university capacity in intercultural communication, student support services, and international collaboration is therefore essential. Finally, the study underscores that international student mobility contributes to the formation of transnational networks that persist beyond the duration of study. These networks have the potential to influence future diplomatic, economic, and cultural relations between countries. In this sense, educating international students can be understood as an investment in future bilateral relations, as these individuals may later occupy decision-making positions in their home countries.

Kaynakça

- Akar, E. (2023). *Eğitim diplomasisi: Dünyadan örnekler – Türkiye için öneriler*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Alliance Française. (2023). *About Alliance Française*. Erişim tarihi: 18 Aralık 2023, <https://af-france.fr/en/>
- Arpachiev, A. (Ocak 2024). İngiltere'de Uluslararası Öğrencilik, UDEF AR-GE https://www.researchgate.net/publication/378392004_INGILTERE'DE_ULUSLARARASI_OGRENCILIK_International_Students_in_the_UK
- Arslan, E., & Özbay, E. (2024). Türkiye'nin yükseköğretiminde yeni dönem: Üniversitelerin Suriyeli ve diğer yabancı uyruklu öğrencilere yönelik uygulamaları. *24. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 282–285). Tunceli, Türkiye.
- Bayraktaroğlu, S., & Mustafayeva, L. (2009). Türk yükseköğretim sistemi ve Türk dünyası ilişkileri: Sakarya Üniversitesinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler örneği. *Journal of Azerbaijani Studies*.
- Bolat, M. A. (2017). Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikası: Durum tespiti ve öneriler. In *Uluslararası öğrencilik: Sosyal, ekonomik ve kültürel perspektifler* (ss. 8–19). İstanbul, Türkiye: Harf Yayın İletişim.
- British Council. (2023). *How we work*. Erişim tarihi: 18 Aralık 2023, <https://www.britishcouncil.org/about-us/how-we-work>
- Campus France. (2024). *France sees a record rise in foreign students*. Erişim tarihi: 2 Mayıs 2024, <https://www.campusfrance.org/en/france-sees-a-record-rise-in-foreign-students>
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. (Vol. 12). Los Angeles: Figueroa Press.
- Cull, N. J. (2010). Public diplomacy: Seven lessons for its future from its past. *Place Branding and Public Diplomacy*, 6(1), 11–17.
- Çiçek, A., & Arslan, E. (2024). Yumuşak güç aracı olarak göç: Kamu diplomasisi ve nitelikli göçmen çekimi arasındaki etkileşimin incelenmesi. İçinde *Uluslararası ilişkilerde stratejik iletişim ve kamu diplomasisi* (ss. 17–42). Konya: Palet Yayınları.
- Çiçek, A., & Turan, A. (2023). Public diplomacy, migration and refugee politics: The case of Türkiye. *R&S – Research Studies Anatolia Journal*, 6(4), 584–613.

- Doğan, M., & Çatal, B. (2018). Yeni diplomatik yöntemler: Çevre diplomasisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 16–31.
- Gallarotti, G. M. (2022). Esteem and influence: Soft power in international politics. *Journal of Political Power*, 15(3), 383–396. <https://doi.org/10.1080/2158379X.2022.2135303>
- Hocking, B. (2005). Rethinking the ‘new’ public diplomacy. In J. Melissen (Ed.), *The new public diplomacy: Soft power in international relations* (pp. 28–43). London, UK: Palgrave Macmillan.
- İletişim Başkanlığı. (2022). *Kamu diplomasisi nedir?* İstanbul: İletişim Başkanlığı Yayınları.
- Jones, W. J. (2010). European Union soft power: Cultural diplomacy and higher education in Southeast Asia. *Silpakorn University International Journal*.
- Kaplan, H., Çimen, İ., & Balcı, E. (2022). Türkiye’nin eğitim diplomasisinde Türkiye Maarif Vakfının rolü. *Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi*, 4(2), 118–126.
- Karadağ, H. (2022). *Uluslararası ilişkilerde yeni bir boyut: Kamu diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68–86.
- Koçer, D. N. (2019). Türkiye’de kamu diplomasisinin kurumsallaşması: Matbuat İdaresi’nden İletişim Başkanlığı’na. *Konya Sanat*, (2), 87–102.
- Lancrin, S. V. (2006). The internationalisation of higher education: Towards an explicit policy. In: Barbara Ischinger (Director for Education) *Education policy analysis: Focus on higher education 2005–2006*: (pp. 67–89). OECD Publishing. Isbn-92-64-022708
- Neuman, W. L. (2019). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar* (Çev. Özlem Akkaya). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Nye, J. S., Jr. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, (80), 153–171.
- Nye, J. S., Jr. (2004a). Soft power and American foreign policy. *Political Science Quarterly*, 119(2), 255–270.
- Nye, J. S., Jr. (2004b). *Soft power: The means to success in world politics*. New York, NY: Public Affairs.
- Öztürk, E. T. (2009). Dış politikadaki etkin unsur: Kamu diplomasisi ve Türkiye’nin kamu diplomasisi etkinliği. *Kamu Diplomasisi Enstitüsü*, 1–21.
- Sandıklı, A. (2015). *Türkiye’nin jeopolitiği: Yumuşak güç savaşları ve terörizm*. İstanbul: BİLGESAM Yayınları.
- Study in France. (2024). *International student statistics in France*. Erişim tarihi: 2 Mayıs 2024, <https://www.studying-in-france.org/international-student-statistics-france/>
- Teichler, U., Ferencz, I., & Wächter, B. (2011). *Mapping mobility in European higher education: Volume I – Overview and trends*. Brussels: European Commission (DG EAC).
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Türk Dil Kurumu sözlüğü*. Erişim tarihi: 10 Ekim 2023, <https://sozluk.gov.tr>
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi. (2024). *Açık erişim kanunlar ve kararlar*. Erişim tarihi: 15 Mayıs 2024, <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/>
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543–559.

- UDEF, (2024). *Dünya’da ve Türkiye’de uluslararası öğrencilik*. Erişim tarihi: 30 Nisan 2024, <https://udef.org.tr/uluslararasi-ogrencilik/>
- United Kingdom education market overview. (2024–2028). *Education market report*. Erişim tarihi: 10 Ocak 2025, <https://www.reportlinker.com/>
- United States education market overview. (2024–2028). *Education market report*. Erişim tarihi: 9 Ocak 2025, <https://www.reportlinker.com/>
- Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı. (2023). *CÜYÖS hakkında*. Erişim tarihi: 9 Ekim 2023, <https://iso.cumhuriyet.edu.tr/42-cuyos-hakkinda>
- Yalçın, H. (2022). Bir araştırma deseni olarak fenomenoloji. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 213–232.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2012). *Akıllı güç*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- YÖK. (2017). *Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi (2018–2022)*. Erişim tarihi: 02 Şubat 2025 <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- YÖK. (2026). *Yükseköğretim istatistikleri*. Erişim tarihi: 9 Şubat 2026, <https://istatistik.yok.gov.tr/>